

สรุปแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาโคเนื้อ

ปี 2554 - 2557

1. หลักการและเหตุผล

การเลี้ยงโคเนื้อเป็นอาชีพทางการเกษตรที่สำคัญอาชีพหนึ่ง มีมูลค่าไม่ต่ำกว่า 7 หมื่นล้านบาท และเกี่ยวข้องกับเกษตรกรไม่น้อยกว่า 1.3 ล้านครอบครัว ในอดีตที่ผ่านมาการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรไทยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้แรงงานทำการเกษตรเป็นหลัก เมื่อใช้งานหมดอายุจึงปลดจำหน่ายเป็นโคเนื้อ ปัจจุบันรูปแบบการเลี้ยงโคเนื้อได้เปลี่ยนมาเป็นการเลี้ยงเพื่อจำหน่ายเป็นโคเนื้อเพื่อผลิตเนื้อโค ทั้งนี้เพราะความต้องการบริโภคเนื้อสัตว์เพิ่มขึ้น ทั้งจากความต้องการของประชากรในประเทศเอง และนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศ ตลอดจนความต้องการของตลาดต่างประเทศ ลักษณะการเลี้ยงจะเป็นการเลี้ยงครั้งละหลาย ๆ ตัว และมีรูปแบบเป็นฟาร์มมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันรัฐบาลได้มีนโยบายส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อและเป็นโครงการหนึ่งในแผนปรับโครงสร้างระบบการผลิตการเกษตร โดยหวังว่าจะให้การเลี้ยงโคเนื้อเป็นอาชีพที่ทำรายได้ให้เกษตรกรอย่างสม่ำเสมอ

จากสถิติกรมปศุสัตว์ปี 2552 ประเทศไทยมีโคเนื้อจำนวน 6.99 ล้านตัว เป็นโควัยเจริญพันธุ์ที่ผลิตลูกโคจำนวน 2.02 ล้านตัว สามารถผลิตลูกโคได้ จำนวน 1.11 ล้านตัว หรือ 55% ของโควัยเจริญพันธุ์เท่านั้น ทั้งนี้เป็นเพราะเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อยังประสบปัญหาหลายอย่าง ได้แก่ ขาดความรู้ในด้านการจัดการการเลี้ยงดูโคเนื้อ ขาดแคลนพืชอาหารสัตว์ ทำให้โคได้รับสารอาหารไม่เพียงพอ การปรับปรุงพันธุ์ยังไม่ทั่วถึง ปัญหาโรคระบาดสัตว์ เช่น โรคปากและเท้าเปื่อย โรคพยาธิ เป็นผลทำให้การผลิตโคเนื้อยังไม่เพียงพอต่อการบริโภคภายในประเทศโดยเฉพาะเนื้อโคคุณภาพสูง (premium grade) ซึ่งประเทศไทยมีศักยภาพ และความสามารถสูง เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศต่างๆ ในเขตเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASAEN) มีความสามารถจะผลิตโคพันธุ์และโคเนื้อส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศได้ กอปรกับ ผลการจัดทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) ซึ่งมีผลตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2553 ทำให้ประเทศไทยมีโอกาสส่งออกโคเนื้อไปต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น จากสถิติกรมศุลกากร ประเทศไทยมีการส่งออกโคมีชีวิตไปจำหน่ายต่างประเทศ จำนวน 74,480 ตัว มูลค่า 549.17 ล้านบาท ในปี 2551 เพิ่มเป็นจำนวน 185,732 ตัว มูลค่า 1,316.20 ล้านบาท ในปี 2552 สำหรับในปี 2553 (เดือนมกราคม-มีนาคม) ได้ส่งออกโคมีชีวิตไปจำหน่ายต่างประเทศจำนวน 67,107 ตัว มูลค่า 285.87 ล้านบาท ในขณะเดียวกันก็มีการนำเข้าเนื้อโคคุณภาพสูง (premium grade) จากต่างประเทศปีละประมาณ 2,000 ตัน ทำให้สูญเสียเงินตราออกไปต่างประเทศปีละประมาณ 380 ล้านบาท

จากการเกิดสถานการณ์โคเนื้อมีชีวิตราคาตกต่ำตั้งแต่ปี 2550 - 2552 เนื่องจากกระแสการปั่นราคา โคเนื้อ และเกษตรกรหันไปประกอบอาชีพการเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจที่รัฐบาลประกันรายได้ เช่น ข้าว อ้อย มันสำปะหลังหรือปลูกพืชเศรษฐกิจที่ผลผลิตมีราคาสูง เช่น ปาล์มน้ำมัน ยางพารา เป็นต้น ทำให้ขาดพื้นที่เลี้ยงโคเนื้อ เกษตรกรขาดแรงจูงใจในการเลี้ยงโคเนื้อ จึงเลิกเลี้ยงโค และขายโคทิ้ง ทำให้แม่โคเนื้อ

ถูกส่งเข้าโรงฆ่าสัตว์ และถูกส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศเป็นจำนวนมาก ทำให้แม่พันธุ์โคเนื้อถูกทำลายอย่างรวดเร็ว ปริมาณโคเนื้อเพศเมียลดลงอย่างรุนแรง จากโคเนื้อเพศเมียวัยเจริญพันธุ์ที่ให้ลูกได้จำนวน 3.25 ล้านตัว ในปี 2550 เหลือเพียงจำนวน 2.02 ล้านตัว ในปี 2552 คิดเป็นมูลค่าความเสียหายประมาณ 24,600 ล้านบาท

การส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อที่ผ่านมายังประสบปัญหาเนื่องจากนโยบายในการส่งเสริมและพัฒนาโคเนื้อขาดความต่อเนื่อง เมื่อเปลี่ยนรัฐบาล นโยบายก็เปลี่ยนแปลงไป ทำให้อาชีพการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรขาดความมั่นคงและยั่งยืน ดังนั้นเพื่อให้มีแผนแม่บทเพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายของรัฐบาล ในการส่งเสริมและพัฒนาโคเนื้อ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มอบหมายให้กรมปศุสัตว์ แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาโคเนื้อ และคณะทำงานจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาโคเนื้อขึ้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

2. วิสัยทัศน์

การเลี้ยงโคเนื้อเป็นอาชีพที่มั่นคง ผลผลิตมีคุณภาพถูกสุขอนามัย และเพียงพอต่อความต้องการของตลาด

3. พันธกิจ

1. เพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาโคเนื้อ
2. ปรับปรุงพันธุ์โคเนื้อของเกษตรกร
3. วิจัยและปรับปรุงพันธุ์โคเนื้อคุณภาพดีที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย
4. สร้างความมั่นคงในอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรโดยการพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี
5. สร้างขบวนการผลิตที่ได้มาตรฐานและถูกสุขอนามัย

4. วัตถุประสงค์

1. เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ
2. เพื่อเก็บรักษาแม่โคเนื้อพันธุ์ดีไม่ให้ถูกทำลาย
3. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตโคเนื้อของเกษตรกร
4. เพื่อผลิตโคเนื้อและเนื้อโคคุณภาพส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศ

5. เป้าหมาย

1. เสริมสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อปีละ 25,000 ราย
2. เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรเก็บรักษาแม่โคเนื้อพันธุ์ดีไว้ขยายพันธุ์ เพื่อผลิตโคเนื้อคุณภาพปีละ 250,000 ตัว
3. เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตโคเนื้อจากร้อยละ 55 เป็นร้อยละ 65 ต่อปี

4. ผลิตโคเนื้อและเนื้อโคคุณภาพ (Premium grade) เพิ่มขึ้น ทดแทนการนำเข้า ร้อยละ 10 ต่อปี
5. ส่งออกโคเนื้อและเนื้อโคไปจำหน่ายต่างประเทศเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 ต่อปี

6. มาตรการและกลไกการดำเนินงาน

1. แผนยุทธศาสตร์ด้านการผลิตโคเนื้อ

มีมาตรการและแนวทางการดำเนินงานดังนี้

1) ฝึกอบรมและถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีด้านการผลิตโคเนื้อ ผู้เกษตรกรให้เหมาะสมกับศักยภาพของเกษตรกรแต่ละระดับในระบบการผลิตที่แตกต่างกัน โดยคำนึงถึงความรู้ ทรัพยากร พื้นที่ แหล่งอาหารสัตว์ และการลงทุน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และลดต้นทุนการผลิต

2) สนับสนุนให้เกษตรกรเก็บรักษาแม่โคเนื้อพันธุ์ดีไว้ขยายพันธุ์ เพื่อผลิตโคเนื้อคุณภาพ จากสภาพการณ์โคเนื้อที่มีชีวิตราคาตกต่ำตั้งแต่ปี 2550 – 2552 ทำให้เกษตรกรขายโคทิ้ง เลิกเลี้ยงโคและหันกลับไปประกอบอาชีพการเกษตรที่รัฐบาลมีการประกันราคา ทำให้โคเนื้อเพศเมียมีราคาถูกลงกว่าโคเนื้อเพศผู้ จึงมีการซื้อโคเพศเมียส่งเข้าโรงฆ่าสัตว์หรือส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศเป็นจำนวนมาก ทำให้ปริมาณแม่พันธุ์โคเนื้อลดลงอย่างรุนแรงจากจำนวน 3.25 ล้านตัว ในปี 2550 เหลือเพียงจำนวน 2.02 ล้านตัว ในปี 2552

จากการทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีศักยภาพในการผลิตและส่งออกโคเนื้อ การปล่อยให้แม่พันธุ์โคเนื้อถูกทำลายอย่างรวดเร็ว ทำให้ขาดแม่โคพื้นฐานในการผลิตโคเนื้อ จะทำให้ประเทศไทยเสียโอกาสในการแข่งขันทางการค้า เพราะการจะสร้างแม่โคเนื้อพันธุ์ดีได้ 1 ตัว จะต้องใช้ระยะเวลามากกว่า 10 ปี ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีมาตรการเร่งด่วนที่จะสนับสนุนให้เกษตรกรที่เลี้ยงแม่โคเนื้ออยู่แล้วเก็บรักษาแม่โคพันธุ์ดีไว้ขยายพันธุ์ ไม่ส่งเข้าโรงฆ่าหรือส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศ โดยการสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้เกษตรกรที่เลี้ยงแม่โคพันธุ์ดี เมื่อผลิตลูกโคได้มูลค่าอัตราตัวละ 1,000 บาท (หนึ่งพันบาท)

3) เพิ่มการผลิตเนื้อโคคุณภาพสำหรับตลาดระดับสูงโดยใช้วิธีผสมเทียม และโคพ่อพันธุ์

- (1) เพิ่มปริมาณการผสมเทียมโคเนื้อโดยใช้น้ำเชื้อพันธุ์สายเลือดยุโรป
- (2) สนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นช่วยในการให้บริการผสมเทียม
- (3) จัดหาพ่อโคพันธุ์ดีสนับสนุนให้กลุ่มเกษตรกรไปใช้เป็นพ่อพันธุ์ เพื่อปรับปรุงพันธุ์โคในบริเวณที่ไม่มีบริการผสมเทียม

4) สนับสนุนให้เกษตรกรผลิตพืชอาหารสัตว์เพื่อจำหน่าย หรือผลิตเพื่อการเลี้ยงโคเนื้อของตนเอง

5) สนับสนุนการถ่ายพยาธิลูกโคเนื้อของเกษตรกรเพื่อลดอัตราการตายของลูกโคเนื้อ

6) พัฒนาฟาร์มโคเนื้อของเกษตรกรให้เข้าสู่ระบบมาตรฐานฟาร์มโคเนื้อ เพื่อให้เกิดระบบ

ผลิตโคเนื้อของประเทศไทยได้มาตรฐาน และเป็นที่ยอมรับของตลาดทั้งภายในและต่างประเทศ

2. **แผนยุทธศาสตร์การควบคุมป้องกันโรคระบาดสัตว์** มีมาตรการและแนวทางการดำเนินงานดังนี้

- 1) เพิ่มการผลิตวัคซีนป้องกันโรคที่สำคัญให้มีคุณภาพและมีปริมาณเพียงพอ
- 2) กระจายอำนาจโรงงานผลิตวัคซีนให้ภาคเอกชนดำเนินการ โดยภาคราชการทำหน้าที่ควบคุม กำกับดูแลด้านคุณภาพ
- 3) เพิ่มประสิทธิภาพด่านชายแดนในการป้องกันโรคและควบคุมการเคลื่อนย้ายสัตว์
- 4) ควบคุมโรคจากการนำเข้าโคมีชีวิต และเนื้อโคจากต่างประเทศ
- 5) ฝึกอบรมให้ความรู้ในด้านการควบคุม ป้องกันโรคระบาดสัตว์แก่เจ้าหน้าที่ประเทศเพื่อนบ้าน
- 6) จัดทำเครื่องหมายและขึ้นทะเบียนโคเนื้อแห่งชาติ

3. **แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการตลาด** มีมาตรการและแนวทางการดำเนินงานดังนี้

3.1 ตลาดโคมีชีวิต

- 1) สนับสนุนให้เกษตรกรรายย่อยรวมตัวเป็นกลุ่มหรือสหกรณ์ โดยสร้างเครือข่ายความเชื่อมโยงด้านการผลิตกับด้านการตลาด
- 2) จัดทะเบียนฟาร์มเกษตรกรที่เลี้ยงโค
- 3) พัฒนาการตลาดโคมีชีวิต ให้มีระบบสืบย้อนกลับได้ (Traceability)
- 4) ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการขยายตลาดขายพันธุ์โคเนื้อในต่างประเทศ

3.2 ตลาดเนื้อโค

- 1) แนะนำ เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ให้มีการบริโภคเนื้อโคขุนที่ผลิตภายในประเทศเพิ่มมากขึ้น
- 2) พัฒนาโรงฆ่าโคให้ได้มาตรฐาน สะอาด ถูกสุขอนามัย พร้อมทั้งมีเครื่องหมายรับรองคุณภาพ
- 3) ปรับปรุงรูปแบบการจำหน่ายเนื้อในตลาดสด
- 4) ศึกษา วิจัยการแปรรูปเนื้อโคเป็นอาหารประเภทพร้อมบริโภค (ready to eat)
- 5) สร้างเครื่องหมายสินค้า (brand) จากเนื้อโคพื้นเมือง
- 6) สร้างเนื้อธรรมชาติ (Natural beef) หรือเนื้ออินทรีย์ (Organic beef) โดยใช้โคพื้นเมือง
- 7) พัฒนาความรู้ให้แก่ผู้ประกอบการ หรือเจ้าของโรงฆ่า และผู้ตัดแต่งเนื้อโค สร้างมูลค่าเนื้อโคให้สูงมากขึ้น
- 8) ควบคุมการนำเข้าเนื้อโคจากต่างประเทศ เพื่อป้องกันราคาเนื้อโคในประเทศตกต่ำ
- 9) ส่งเสริมสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์จำหน่ายและศูนย์กระจายสินค้าเนื้อโคขุนคุณภาพของสหกรณ์โคเนื้อในเมืองใหญ่ๆ และแหล่งท่องเที่ยวสำคัญๆ เพื่อให้ผู้บริโภคหรือซื้อมีความสะดวกและสามารถซื้อเนื้อโคขุนคุณภาพ ปลอดภัย ของสหกรณ์อย่างมั่นใจไร้กังวลได้โดยตรง

4. แผนยุทธศาสตร์การศึกษาวิจัยและพัฒนาโคเนื้อ มีมาตรการและแนวทางการดำเนินงานดังนี้

- 1) ศึกษาวิจัยและทดสอบพันธุ์โคที่เหมาะสมกับประเทศไทย และกระจายพันธุ์สู่เกษตรกร
- 2) ศึกษาวิจัยด้านอาหารสัตว์ พันธุ์พืชอาหารสัตว์ และการใช้อาหารสัตว์ และเผยแพร่สู่เกษตรกรเพื่อลดต้นทุนการผลิต
- 3) ศึกษาวิจัยเทคโนโลยีชีวภาพการพัฒนาโคเนื้อ เช่น การ Cloning การย้ายฝากตัวอ่อน (Embryo Transfer) การพัฒนาการผสมเทียม
- 4) ศึกษาวิจัยระบบการจัดการภายหลังการฆ่า เช่น การเก็บรักษา การบ่มซาก การตัดแต่งซาก การแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ และถ่ายทอดความรู้สู่ผู้ประกอบการ และเจ้าของโรงฆ่าสัตว์
- 5) ศึกษาวิจัยระบบและกลไกการตลาดโคเนื้อทั้งในประเทศและต่างประเทศ
- 6) การกระจายความรู้จากผลการศึกษาสู่เกษตรกร และผู้ประกอบการ เพื่อให้มีความรู้ความสามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้

5. แผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการองค์กร มีมาตรการและแนวทางการดำเนินงานดังนี้

- 1) ส่งเสริมสนับสนุนให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อรวมตัวเป็นสถาบันเกษตรกรและสร้างเครือข่าย เพื่อการพัฒนาโคเนื้อทั้งระบบการผลิตและการตลาด โดยประสานกับสถาบันการเงินเพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนระยะยาวดอกเบี้ยต่ำ สนับสนุนให้สถาบันเกษตรกรเพื่อการลงทุนในการพัฒนาอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อ
- 2) จัดตั้งศูนย์สารสนเทศโคเนื้อ เพื่อทำหน้าที่
  - (1) ประสานความร่วมมือด้านข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่มีหน้าที่รวบรวมข้อมูลการนำเข้า ส่งออก และการค้าเนื้อโค โคเนื้อ ผลิตผลและผลิตภัณฑ์จากโคเนื้อ ความเคลื่อนไหวทั้งภายในและภายนอกประเทศ
  - (2) บริหารจัดการรวบรวมข้อมูลให้เป็นปัจจุบันที่สุด กลั่นกรองและเผยแพร่สู่ผู้เลี้ยงโคเนื้อทั่วประเทศ
  - (3) วิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อซึ่งได้รับผลกระทบ โดยเฉพาะในทางลบอันเนื่องจากการจัดทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีต่อรัฐบาล เพื่อปกป้องอาชีพของเกษตรกร
- 3) ปรับปรุงหรือแก้ไขกฎหมายและระเบียบที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาระบบการผลิตและการตลาดโคเนื้อ ได้แก่
  - (1) พระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ พ.ศ.2482 ที่กำหนดให้โคเนื้อเป็นสัตว์พาหนะ ต้องจัดทำตัวพิมพ์รูปพรรณ
  - (2) พระราชบัญญัติการฆ่าและจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2535

(3) ระเบียบของกรมปศุสัตว์ว่าด้วยการอนุญาต การตรวจโรคและการทำลายเชื้อโรค ในการเคลื่อนย้ายสัตว์ หรือซากสัตว์ภายในราชอาณาจักร พ.ศ.2546 บางส่วน ซึ่งไม่เอื้ออำนวยต่อระบบการตลาด เช่น การเคลื่อนย้ายโคขุน หรือซากสัตว์เข้าไปในพื้นที่เขตปลอดโรค ทำให้เสียโอกาสในการแข่งขันกับตลาดเนื้อโคที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ

4) ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของสินค้าเนื้อโคคุณภาพของสหกรณ์โคเนื้อโดยการนำระบบการบริหารจัดการแบบ Cluster มาขับเคลื่อนตลอดห่วงโซ่การผลิตและการตลาด

7. งบประมาณ

จำนวน 5 แผนงาน 22 โครงการ งบประมาณรวมทั้งสิ้น 2,414.29 ล้านบาท

มาตรการและกลไกการดำเนินงาน	งบประมาณ (ล้านบาท)				
	2554	2555	2556	2557	รวม
1. แผนยุทธศาสตร์ด้านการผลิต	392.68	388.67	138.67	138.67	1058.69
2. แผนยุทธศาสตร์ด้านการควบคุมป้องกันโรค	22.90	22.90	22.90	18.90	87.60
3. แผนยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาระบบการตลาด	49.50	49.50	49.50	49.50	198.00
4. แผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาวิจัย	32.00	32.00	32.00	32.00	128.00
5. แผนยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการองค์กร	231.00	241.00	240.00	230.00	942.00
รวมทั้งสิ้น	728.08	734.07	483.07	469.07	2,414.29

8. การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์โคเนื้อ

เพื่อให้การดำเนินยุทธศาสตร์โคเนื้อบรรลุเป้าหมายที่กำหนด จะต้องได้รับการสนับสนุนจากคณะกรรมการนโยบายพัฒนาโคเนื้อ กระบือ และผลิตภัณฑ์แห่งชาติ (Beef Board) และอนุกรรมการพัฒนาโคเนื้อ กระบือ และผลิตภัณฑ์ ในการทำหน้าที่ กำกับ ดูแล และผลักดันให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินงานตามมาตรการและกลไกการดำเนินงานตามที่ยุทธศาสตร์กำหนด

9. ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. มีแผนแม่บทในการพัฒนาโคเนื้อที่รัฐบาลสามารถใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายในการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ สนับสนุนให้เกษตรกรเลี้ยงโคเนื้อเป็นอาชีพที่มั่นคงได้
2. สามารถผลิตโคเนื้อได้เพิ่มขึ้น ดังนี้
  - 2.1 ผลิตโคเนื้อได้เพิ่มขึ้นปีละ 0.2 ล้านตัว มูลค่าตัวละ 8,000 บาทเป็นเงิน 1,600 ล้านบาท ระยะเวลา 4 ปี รวมเป็นเงิน 6,400 ล้านบาท
  - 2.2 ผลิตเนื้อโคได้เพิ่มขึ้นจากน้ำหนักโคมีชีวิตตัวละ 300 กก. เพิ่มเป็น 350 กก. จำนวน 0.02 ล้านตัว คิดเป็นน้ำหนักเพิ่มรวม 10 ล้านกิโลกรัม กิโลกรัมละ 35 บาท คิดเป็นมูลค่า 350 ล้านบาท รวม 4 ปี รวมเป็นเงิน 1,400 ล้านบาท
3. ผลิตเนื้อคุณภาพได้เพิ่มขึ้นสามารถใช้ทดแทนเนื้อโคนำเข้าจากต่างประเทศ ปีละ 200 ตัน มูลค่าเป็นเงิน 38 ล้านบาท ระยะเวลา 4 ปี รวมเป็นเงิน 152 ล้านบาท
4. มีการส่งออกโคมีชีวิตไปจำหน่ายต่างประเทศเพิ่มขึ้นปีละ 19,000 ตัว มูลค่าตัวละ 15,000 บาท คิดเป็นเงิน 285 ล้านบาท ระยะเวลา 4 ปี รวมเป็นเงิน 1,140 ล้านบาท

10. แผนงาน/โครงการ

ประกอบด้วย 5 แผนงาน 22 โครงการ

แผนงาน/โครงการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	งบประมาณ (ล้านบาท)					หมายเหตุ
			2554	2555	2556	2557	รวม	
1.แผนงานด้านการผลิต			392.68	388.67	138.67	138.67	1058.69	
1.1 โครงการฝึกอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตโคเนื้อ	กรมปศุสัตว์	สถาบันการศึกษา, สมาคมโคเนื้อแห่งประเทศไทย	12.5	12.5	12.5	12.5	50.0	
1.2 โครงการสนับสนุนปัจจัยการผลิตเพื่อรักษาแม่โคเนื้อพันธุ์ดีไว้ขยายพันธุ์	กรมปศุสัตว์	กรมส่งเสริมสหกรณ์, อบต., สมาคมโคเนื้อแห่งประเทศไทย	272.93	268.92	18.92	18.92	579.69	งบสนับสนุน 500 ล้านบาท
1.3 โครงการผลิตเนื้อโคคุณภาพสำหรับตลาดระดับสูงโดยวิธีผสมเทียม	กรมปศุสัตว์	อบต., หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา, สมาคมโคเนื้อแห่งประเทศไทย	55.0	55.0	55.0	55.0	220.0	
1.4 โครงการผลิตเนื้อโคคุณภาพโดยวิธีใช้โคพ่อพันธุ์	กรมปศุสัตว์	สมาคมโคเนื้อแห่งประเทศไทย	27.0	27.0	27.0	27.0	108.0	งบค่าครุภัณฑ์ 100 ล้านบาท
1.5 โครงการส่งเสริมการปลูกพืชอาหารสัตว์	กรมปศุสัตว์	อบต.	9.0	9.0	9.0	9.0	36.0	
1.6 โครงการรณรงค์ถ่ายพยาธิลูกโคเนื้อ	กรมปศุสัตว์	-	15.0	15.0	15.0	15.0	60.0	
1.7 โครงการฟาร์มปศุสัตว์อินทรีย์	กรมปศุสัตว์	มกอช., สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร	1.25	1.25	1.25	1.25	5.0	

แผนงาน/โครงการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	งบประมาณ (ล้านบาท)					หมายเหตุ
			2554	2555	2556	2557	รวม	
2. แผนงานควบคุมป้องกันโรคระบาดสัตว์			22.90	22.90	22.90	18.90	87.60	
2.1 โครงการจัดทำเครื่องหมายและขึ้นทะเบียน ปศุสัตว์แห่งชาติ	กรมปศุสัตว์	NECTEC, FAO	15.0	15.0	15.0	15.0	60.0	
2.2 โครงการการควบคุมป้องกันโรคระบาดสัตว์	กรมปศุสัตว์	อบต., สำนักงานตำรวจ แห่งชาติ, กรมศุลกากร	3.9	3.9	3.9	3.9	15.6	
2.3 โครงการกำแพงเศรษฐกิจตามแนวชายแดน	กรมวิเทศสหการ	กรมปศุสัตว์, สถาบัน การศึกษา, สมาคม โคเนื้อแห่งประเทศไทย	4.0	4.0	4.0	-	12.0	
3. แผนงานพัฒนาตลาด			49.5	49.5	49.5	49.5	198.0	
3.1 โครงการพัฒนาโรงฆ่าสัตว์เพื่อการบริโภค ภายในประเทศ	กรมปศุสัตว์	กรมส่งเสริมการปกครอง ท้องถิ่น, กรมอนามัย, องค์การอาหารและยา, กรมการปกครอง, เทศบาล, อบต.	2.0	2.0	2.0	2.0	8.0	

แผนงาน/โครงการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	งบประมาณ (ล้านบาท)					หมายเหตุ
			2554	2555	2556	2557	รวม	
3.2 โครงการประชาสัมพันธ์การบริโภคเนื้อโคไทย	กรมปศุสัตว์	มกอช., สมาคมโคเนื้อแห่งประเทศไทย, กรมประชาสัมพันธ์, กรมการค้าภายใน, กรมการค้าต่างประเทศ	20.0	20.0	20.0	20.0	80.0	
3.3 โครงการส่งเสริมการผลิตโคเนื้อเพื่อการส่งออก	กรมปศุสัตว์	กรมการค้าต่างประเทศ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, สมาคมโคเนื้อแห่งประเทศไทย,	25.0	25.0	25.0	25.0	100.0	
3.4 โครงการสร้างมาตรฐานเนื้อโคเพื่อการค้า	กรมปศุสัตว์	มกอช., กรมอนามัย, กรมการค้าภายใน, คณะกรรมการอาหารและยา (อย.), สมาคมผู้ค้าโค-กระบือและเนื้อชำแหละ	2.5	2.5	2.5	2.5	10.0	

แผนงาน/โครงการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	งบประมาณ (ล้านบาท)					หมายเหตุ
			2554	2555	2556	2557	รวม	
4. แผนงานศึกษาวิจัยและพัฒนาโคเนื้อ			32.0	32.0	32.0	32.0	128.0	
4.1 โครงการวิจัย ทดสอบพันธุ์ และกระจายโคพันธุ์เนื้อที่เหมาะสมกับประเทศไทย	กรมปศุสัตว์	สถาบันการศึกษา, สกว., สมาคมโคเนื้อแห่งประเทศไทย, กลุ่มเกษตรกรเครือข่ายผู้เลี้ยงโคเนื้อ	20.0	20.0	20.0	20.0	80.0	
4.2 โครงการวิจัยการแปรรูปเนื้อและหนังโคเพื่อทำผลิตภัณฑ์ชนิดต่างๆ	กรมปศุสัตว์	สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, กระทรวงอุตสาหกรรม, สถาบันการศึกษา, สมาคมอุตสาหกรรมฟอกหนัง	3.0	3.0	3.0	3.0	12.0	
4.3 โครงการศึกษาวิจัยด้านอาหารสัตว์	กรมปศุสัตว์	สถาบันการศึกษา	3.0	3.0	3.0	3.0	12.0	
4.4 โครงการศึกษาวิจัยระบบและกลไกการตลาด	กรมปศุสัตว์	สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, กรมการค้าภายใน, สถาบันการศึกษา	2.0	2.0	2.0	2.0	8.0	

แผนงาน/โครงการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	งบประมาณ (ล้านบาท)					หมายเหตุ
			2554	2555	2556	2557	รวม	
4.5 โครงการศึกษาวิจัยเทคโนโลยีชีวภาพ การพัฒนาโคเนื้อ	กรมปศุสัตว์	สถาบันการศึกษา, หน่วย บัญชาการทหารพัฒนา	3.0	3.0	3.0	3.0	12.0	
5. แผนงานด้านบริหารจัดการองค์กร			231.0	241.0	240.0	230.0	942.0	
5.1 โครงการส่งเสริมสนับสนุนสถาบัน เกษตรกร	กรมปศุสัตว์	กรมส่งเสริมสหกรณ์, ธ.ก.ส.	228.0	228.0	228.0	228.0	912.0	งบเงินกู้ 900 ล้านบาท
5.2 โครงการจัดตั้งศูนย์สารสนเทศโคเนื้อ	กรมปศุสัตว์	สำนักงานเศรษฐกิจ การเกษตร, สำนักงาน สถิติแห่งชาติ NECTEC	2.0	12.0	12.0	2.0	28.0	งบค่าครุภัณฑ์ 20 ล้านบาท
5.3 โครงการปรับปรุงหรือแก้ไขระเบียบและ กฎหมาย	กรมปศุสัตว์	สำนักงานอัยการสูงสุด, กรมการปกครองท้องถิ่น, สมาคมโคเนื้อแห่ง ประเทศไทย, กรมการปกครอง	1.0	1.0	-	-	2.0	
รวม			728.08	734.07	483.07	469.07	2,414.29	

หมายเหตุ

อบต. = องค์การบริหารส่วนตำบล

สกว. = สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

มกอช. = สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

ธ.ก.ส. = ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาโคเนื้อ

ปี 2554 – 2557

1. หลักการและเหตุผล

การเลี้ยงโคเนื้อเป็นอาชีพทางการเกษตรที่สำคัญอาชีพหนึ่ง มีมูลค่าไม่ต่ำกว่า 7 หมื่นล้านบาท และเกี่ยวข้องกับเกษตรกรไม่น้อยกว่า 1.3 ล้านครอบครัว ในอดีตที่ผ่านมาการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้แรงงานทำการเกษตรเป็นหลัก เมื่อใช้งานหมดอายุจึงปลดจำหน่ายเป็นโคเนื้อ ปัจจุบันรูปแบบการเลี้ยงโคเนื้อได้เปลี่ยนมาเป็นการเลี้ยงเพื่อจำหน่ายเป็นโคเนื้อเพื่อผลิตเนื้อโค ทั้งนี้เพราะความต้องการบริโภคเนื้อสัตว์เพิ่มขึ้น ทั้งจากความต้องการของประชากรในประเทศเอง และนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศ ตลอดจนความต้องการของตลาดต่างประเทศ ลักษณะการเลี้ยงจะเป็นการเลี้ยงครั้งละหลายๆ ตัว และมีรูปแบบเป็นฟาร์มมากขึ้น ในขณะเดียวกันรัฐบาลได้มีนโยบายส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อและเป็นโครงการหนึ่งในแผนปรับโครงสร้างระบบการผลิตการเกษตร โดยหวังว่าจะให้การเลี้ยงโคเนื้อเป็นอาชีพที่ทำรายได้ให้เกษตรกรอย่างสม่ำเสมอ

จากสถิติกรมปศุสัตว์ปี 2552 ประเทศไทยมีโคเนื้อจำนวน 6.99 ล้านตัว เป็นโควัยเจริญพันธุ์ที่ผลิตลูกโคจำนวน 2.02 ล้านตัว สามารถผลิตลูกโคได้ จำนวน 1.11 ล้านตัว หรือ 55% ของโควัยเจริญพันธุ์เท่านั้น ทั้งนี้เป็นเพราะเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อยังประสบปัญหาหลายอย่าง ได้แก่ ขาดความรู้ในการจัดการการเลี้ยงดูโคเนื้อ ขาดแคลนพืชอาหารสัตว์ ทำให้โคได้รับสารอาหารไม่เพียงพอ การปรับปรุงพันธุ์ยังไม่ทั่วถึง ปัญหาโรคระบาดสัตว์ เช่น โรคปากและเท้าเปื่อย โรคพยาธิ เป็นผลทำให้การผลิตโคเนื้อยังไม่เพียงพอต่อการบริโภคภายในประเทศโดยเฉพาะเนื้อโคคุณภาพสูง (premium grade) ซึ่งประเทศไทยมีศักยภาพ และความสามารถสูง เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศต่างๆ ในเขตเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASAEN) มีความสามารถจะผลิตโคพันธุ์และโคเนื้อส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศได้ กอปรกับ ผลการเจรจาข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) ซึ่งมีผลตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2553 ทำให้ประเทศไทยมีโอกาสส่งออกโคเนื้อไปต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น จากสถิติกรมศุลกากร ประเทศไทยมีการส่งออกโคมีชีวิตไปจำหน่ายต่างประเทศ จำนวน 74,480 ตัว มูลค่า 549.17 ล้านบาท ในปี 2551 เพิ่มเป็นจำนวน 185,732 ตัว มูลค่า 1,316.20 ล้านบาท ในปี 2552 สำหรับในปี 2553 (เดือนมกราคม-มีนาคม) ได้ส่งออกโคมีชีวิตไปจำหน่ายต่างประเทศจำนวน 67,107 ตัว มูลค่า 285.87 ล้านบาท ในขณะเดียวกันก็มีการนำเข้าเนื้อโคคุณภาพสูง (premium grade) จากต่างประเทศปีละประมาณ 2,000 ตัน ทำให้สูญเสียเงินตราออกไปต่างประเทศ ปีละประมาณ 380 ล้านบาท

จากการเกิดสถานการณ์โคเนื้อมีชีวิตราคาตกต่ำตั้งแต่ปี 2550 – 2552 เนื่องจากกระแสการปั่นราคา โคเนื้อ และเกษตรกรหันไปประกอบอาชีพการเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจที่รัฐบาลประกันรายได้ เช่น ข้าว อ้อย มันสำปะหลังหรือปลูกพืชเศรษฐกิจที่ผลผลิตมีราคาสูง เช่น ปาล์มน้ำมัน ยางพารา เป็นต้น ทำให้ขาด

พื้นที่เลี้ยงโคนเนื้อ เกษตรกรขาดแรงจูงใจในการเลี้ยงโคนเนื้อ จึงเลิกเลี้ยงโค และขายโคทิ้ง ทำให้แม่โคนเนื้อถูกส่งเข้าโรงฆ่าสัตว์ และถูกส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศเป็นจำนวนมาก ทำให้แม่พันธุ์โคนเนื้อถูกทำลายอย่างรวดเร็ว ปริมาณโคนเนื้อเพศเมียลดลงอย่างรุนแรง จากโคนเนื้อเพศเมียวัยเจริญพันธุ์ที่ให้ลูกได้จำนวน 3.25 ล้านตัวในปี 2550 เหลือเพียง จำนวน 2.02 ล้านตัว ในปี 2552 คิดเป็นมูลค่าความเสียหายประมาณ 24,600 ล้านบาท

การส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคนเนื้อที่ผ่านมายังประสบปัญหาเนื่องจากนโยบายในการส่งเสริมและพัฒนาโคนเนื้อขาดความต่อเนื่อง เมื่อเปลี่ยนรัฐบาล นโยบายก็เปลี่ยนแปลงไป ทำให้อาชีพการเลี้ยงโคนเนื้อของเกษตรกรขาดความมั่นคงและยั่งยืน ดังนั้นเพื่อให้มีแผนแม่บทเพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายของรัฐบาล ในการส่งเสริมและพัฒนาโคนเนื้อ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มอบหมายให้กรมปศุสัตว์ แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาโคนเนื้อ และคณะทำงานจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาคอนเนื้อขึ้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

2. การทบทวนปัจจัยแวดล้อมที่มีผลต่อการดำเนินงานพัฒนาโคนเนื้อ

ด้านการผลิตโคนเนื้อ

1. จำนวนโคนเนื้อ

สถิติกรมปศุสัตว์ ปี 2547 มีเกษตรกรเลี้ยงโคนเนื้อ จำนวน 1.02 ล้านราย โคนเนื้อจำนวน 6.66 ล้านตัว และเพิ่มขึ้นเป็น 1.33 ล้านราย โคนเนื้อจำนวน 9.11 ล้านตัว ในปี 2551 ปัจจุบัน (เดือนสิงหาคม 2552) มีเกษตรกรเลี้ยงโคนเนื้อลดลงเหลือจำนวน 1.23 ล้านราย โคนเนื้อจำนวน 6.99 ล้านตัว

พื้นที่ที่มีการเลี้ยงโคนเนื้อมากที่สุด ได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 4,06 ล้านตัว (58.1%) รองลงมา คือ ภาคกลาง 1.28 ล้านตัว (18.3%) ภาคเหนือ 1.02 ล้านตัว (14.7%) ภาคใต้ 0.63 ล้านตัว (8.9 %) จังหวัดที่มีการเลี้ยงโคนเนื้อมากที่สุด ได้แก่ นครราชสีมา บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี สุรินทร์

จำนวนโคนเนื้อทั้งหมด 6.99 ล้านตัว เป็นโคเพศผู้ 1.90 ล้านตัว (27.1%) เพศเมีย 5.09 ล้านตัว (72.9 %) เป็นโควัยเจริญพันธุ์ที่ให้ลูกได้ จำนวน 2.02 ล้านตัว (39.5%) คาดว่าผลิตลูกโคได้ประมาณ 1.11 ล้านตัว (55%) ของโควัยเจริญพันธุ์

2. พันธุ์โคนเนื้อ พันธุ์โคนเนื้อที่กรมปศุสัตว์ส่งเสริมให้เกษตรกรแบ่งเป็น 2 กลุ่มได้แก่

2.1 พันธุ์โคนเนื้อตระกูลเมืองร้อน ได้แก่

1) พันธุ์พื้นเมืองและลูกผสมพื้นเมือง ขณะนี้มีประมาณ 4.72 ล้านตัว หรือประมาณ 67.5% ของจำนวนโคทั้งหมด

2) พันธุ์บราห์มันและลูกผสมบราห์มัน มีประมาณ 2.03 ล้านตัวหรือประมาณ 29.0% ของจำนวนโคทั้งหมด

2.2 โคนื้อพันธุ์ลูกผสมตระกูลเมืองหนาว ได้แก่ โคนธุ์ผสมพันธุ์ชาร์โรเลส์ โคนพันธุ์ตาก พันธุ์กำแพงแสน พันธุ์กบินทร์บุรี พันธุ์เบงกัส และพันธุ์อื่นๆ มีประมาณ 0.25 ล้านตัวหรือประมาณ 3.5 % ของจำนวนโคนทั้งหมด

3. **พื้นที่ปลูกพืชอาหารสัตว์** จากสถิติศูนย์สารสนเทศ กรมปศุสัตว์ ปี 2552 มีพื้นที่ปลูกหญ้า/พืชอาหารสัตว์ส่วนตัว จำนวน 2,004,218 ไร่ พื้นที่ทุ่งหญ้าสาธารณะ 3,744,035 ไร่ รวม 5,748,253 ไร่

4. **ระบบการเลี้ยงโคนเนื้อ** แบ่งเป็น 2 ระบบ ดังนี้

4.1 ระบบการเลี้ยงโคนเนื้อเชิงธุรกิจ

สถิติกรมปศุสัตว์ปี 2552 มีเกษตรกรเลี้ยงโคนเนื้อประเภทนี้มีอยู่จำนวน 23,134 ราย จำนวนโคน 1.32 ล้านตัว คิดเป็นร้อยละ 1.9 และ 18.8 ของการเลี้ยงโคนเนื้อทั้งประเทศ ตามลำดับ โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่มตามวัตถุประสงค์การเลี้ยง ได้แก่ 1) เลี้ยงเพื่อผลิตเป็นพ่อแม่พันธุ์จำหน่าย 2) เลี้ยงเพื่อผลิตลูกโคเพื่อนำไปเลี้ยงขุนหรือจำหน่ายเป็นโคขุน 3) เลี้ยงเป็นโคขุนเพื่อจำหน่ายเนื้อ

4.2 ระบบการเลี้ยงโคนเนื้อแบบปล่อยตามทุ่งหญ้าธรรมชาติ

ระบบการเลี้ยงโคนเนื้อแบบปล่อยตามทุ่งหญ้าธรรมชาติ เช่น ตามริมถนน พื้นที่ทุ่งหญ้าสาธารณะ ป่าสาธารณะทั่วไปรอบๆ หมู่บ้าน ตลอดจนพื้นที่เพาะปลูกของเกษตรกรที่เก็บเกี่ยวพืชผลแล้ว เช่น ในทุ่งนา เป็นระบบการเลี้ยงส่วนใหญ่ของประเทศ มีเกษตรกรเลี้ยงโคระบบนี้ประมาณ 1.21 ล้านราย จำนวนโคนประมาณ 5.68 ล้านตัว คิดเป็นร้อยละ 98.1 และ 81.2 ของการเลี้ยงโคนเนื้อทั้งประเทศตามลำดับ

ด้านการแปรรูป

1) สถิติกรมปศุสัตว์ปี 2552 มีโรงฆ่าโค-กระบือทั้งหมดที่เปิดทำการฆ่าโค กระบือ จำนวน 1,649 แห่ง เป็นโรงฆ่าเฉพาะโคและกระบือ 1,282 แห่ง เป็นโรงฆ่าโค กระบือ และสุกร รวม 367 แห่ง ซึ่งเป็นโรงฆ่าขนาดใหญ่ ที่ได้มาตรฐานการส่งออกจำนวน 2 แห่ง โรงฆ่าที่มีใบอนุญาต พ.จ.ส.2 จำนวน 588 แห่ง (35.6%) โรงฆ่าที่ไม่มีใบอนุญาต พ.จ.ส.2 จำนวน 1,061 แห่ง (64.4%)

2) มีโรงงานแปรรูป จำนวน 83 แห่ง ได้แก่ โรงงานทำผลิตภัณฑ์จากเนื้อโค 9 แห่ง โรงงานทำลูกชิ้น 74 แห่ง โรงงานฟอกหนัง 103 แห่ง โรงงานกระดุกป็น 8 แห่ง

ด้านการตลาดโคนเนื้อ

1. ตลาดในประเทศ

ตลาดโคนเนื้อภายในประเทศแบ่งเป็น 3 ประเภทได้แก่

1.1 ตลาดโคมีชีวิต

สถิติกรมปศุสัตว์ปี 2552 มีตลาดนัดโค กระบือ 175 แห่ง ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 101 แห่ง ภาคเหนือ 54 แห่ง ภาคกลาง 18 แห่ง และภาคใต้ 2 แห่ง มีการซื้อขายโค กระบือผ่านตลาดนัด 3,019,100 ตัว (โค 2,433,100 ตัว กระบือ 586,000 ตัว) มูลค่า 26,558 ล้านบาท (มูลค่าเฉลี่ยโค 8,200

บาท/ตัว กระบือ 11,276 บาท/ตัว) เมื่อเปรียบเทียบปี 2551 มีการซื้อขายโค กระบือ ผ่านตลาดนัด 2,727,800 ตัว (โค 2,191,800 ตัว กระบือ 536,000 ตัว) มูลค่า 28,000 ล้านบาท (มูลค่าเฉลี่ยโค 9,750 บาท/ตัว กระบือ 12,400 บาท/ตัว) จำนวนโค กระบือ ซื้อขายผ่านตลาดเพิ่มขึ้น 291,300 ตัว แต่มูลค่าการซื้อขาย ลดลง 1,442 ล้านบาท

สาเหตุที่ทำให้โคมีจำนวนลดลง เมื่อเปรียบเทียบจากปี 2551 เพราะ

1) โคนั้นราคาตกต่ำ เนื่องจากปัญหาด้านเศรษฐกิจตกต่ำและการปรับราคาจากโคสวยงาม ทำให้เกษตรกรขายโคและเลิกเลี้ยง

2) เกษตรกรเปลี่ยนอาชีพไปปลูกพืชเศรษฐกิจ เช่น ข้าว มันสำปะหลัง อ้อย ปาล์ม น้ำมัน ยางพารา ซึ่งมีราคาแพง และให้ผลตอบแทนเร็วกว่า ทำให้ไม่มีพื้นที่ปลูกหญ้าเลี้ยงโค และขายโคทิ้งเป็นจำนวนมาก ทำให้พ่อค้าถือโอกาสกดราคาโคมีชีวิต

ราคาโคมีชีวิต ซึ่งจะมีความแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของผู้ซื้อ ซึ่งแบ่งเป็น

1. ซื้อเพื่อใช้ทำเป็นพ่อแม่พันธุ์ ราคาจะแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับ

1) ลักษณะตรงตามแนวสายพันธุ์ โคที่มีลักษณะตรงตามแนวสายพันธุ์จะมีราคาสูงกว่าโคที่มีลักษณะไม่ตรงตามแนวพันธุ์ เช่นโคพันธุ์บราห์มันจะต้องมีสีขาว สีเทา หรือสีแดง ถ้าเป็นโคพันธุ์บราห์มันพันธุ์แท้ จะต้องมีหนัง จมูก พู่หาง ขนตา และหนัง ต้องเป็นสีดำ เป็นต้น

2) อายุของโค โคที่มีอายุน้อยจะมีราคาเมื่อเปรียบเทียบเป็นน้ำหนักต่อกิโลกรัมจะสูงกว่าโคที่มีอายุมาก

3) พันธุ์ประวัติ (pedigree) โคที่มีพันธุ์ประวัติจะมีราคาสูงกว่าโคที่ไม่มีพันธุ์ประวัติ

2. ซื้อเพื่อส่งเข้าโรงฆ่า ราคาจะแตกต่างกัน ขึ้นกับ

1) ปริมาณโคที่ส่งเข้าจำหน่ายในท้องตลาด ถ้ามีโคส่งสู่ตลาดมาก ราคาจะถูก

2) ขนาดของโค โคที่มีขนาดใหญ่จะมีราคาเมื่อเปรียบเทียบน้ำหนักต่อกิโลกรัมจะสูงกว่าโคที่มีขนาดเล็ก

3) ความสมบูรณ์ของโค โคที่มีความสมบูรณ์จะราคาสูงกว่าโคผอม เนื่องจากมีปริมาณเนื้อมากกว่าโคผอม

1.2 ตลาดเนื้อโค จากการศึกษาตลาดการบริโภคเนื้อโคแบ่งได้ 3 กลุ่มได้แก่

1) ตลาดระดับล่าง ผู้บริโภค คือ ผู้ที่ซื้อเนื้อจากเชียงใหม่ในตลาดสดทั่วไปและโรงงานทำลูกชิ้น

2) ตลาดระดับกลาง ผู้บริโภค คือ ผู้ที่ซื้อเนื้อจากตลาดสดขนาดใหญ่ เช่น ตลาดองค์การเพื่อเกษตรกร (อตก.) จนถึงห้างสรรพสินค้า (Supermarket หรือ Modern Trade)

3) ตลาดระดับสูง ผู้บริโภค คือ ผู้ที่ซื้อเนื้อซึ่งเน้นความนุ่มของเนื้อเป็นสำคัญ เพื่อนำไปทำอาหารประเภทสเต็ก ผู้บริโภคมีตั้งแต่คนไทยที่รู้จักวิธีประกอบอาหารจากเนื้อแบบตะวันตก คนต่างชาติที่อยู่ในประเทศ โรงแรม ภัตตาคาร ร้านอาหาร ห้างสรรพสินค้าชั้นนำ (Supermarket หรือ Modern Trade)

ปริมาณการบริโภคเนื้อโค

ปริมาณการบริโภคเนื้อโคของประเทศ จะหามาได้จากข้อมูลจำนวนโคที่เข้าโรงฆ่า นำหนักซากโค ซึ่งมีประมาณ 50-58 % ของน้ำหนักโคมีชีวิต ปริมาณเนื้อแดง (เนื้อเซาะ) ที่ได้จากการชำแหละตัดแต่งจะเท่ากับ 80 – 85 % ของน้ำหนักซาก (40-46 % ของน้ำหนักโคมีชีวิต) ทั้งนี้เปอร์เซ็นต์ซาก และเปอร์เซ็นต์เนื้อแดงที่ได้จากการตัดแต่งจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับประเภทของโคที่เข้าฆ่า ดังนั้นเมื่อทราบปริมาณเนื้อแดงที่ผลิตได้ทั้งปี ก็ย่อมคำนวณหาปริมาณการบริโภคเนื้อโคได้

แต่เนื่องจากประเทศไทยมีโรงฆ่าที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายอยู่มาก ประกอบกับจำนวนโคที่แจ้งขออนุญาตฆ่าหรือมีใบอาชญาบัตรการฆ่าน้อยกว่าที่ถูกฆ่าจริง ทั้งนี้มีรายงานว่าจำนวนโคที่ถูกฆ่าจริงสูงกว่าการขออนุญาตฆ่าประมาณ 2 - 2.5 เท่า ดังนั้นจากจำนวนโคที่ขออนุญาตฆ่า 0.546 ล้านตัวในปี 2552 จะเป็นจำนวนโคที่ฆ่าจริง ประมาณ 1.256 ล้านตัว

จากการวิเคราะห์จำนวนเนื้อโคที่บริโภคภายในประเทศที่เข้าโรงฆ่าประมาณ 1.256 ล้านตัว ซึ่งเป็นเนื้อโคที่เลี้ยงภายในประเทศ จำนวน 1.236 ล้านตัว และโคนม จำนวน 0.02 ล้านตัว สามารถจำแนกปริมาณการบริโภคตามประเภทโคมีชีวิตดังนี้

1) **ตลาดระดับล่าง** เนื้อโคสำหรับตลาดระดับล่างมาจากโคพันธุ์พื้นเมืองและโคพันธุ์ลูกผสมพื้นเมืองประมาณ 0.650 ล้านตัว (น้ำหนักเฉลี่ย ตัวละ 300 กิโลกรัม ผลิตเนื้อแดงได้ 120 กิโลกรัมต่อตัว) ผลิตเนื้อได้ 78,000 ตัน แม่โคนมปลดระวางประมาณ 0.02 ล้านตัว (น้ำหนักเฉลี่ยตัวละ 400 กิโลกรัม ผลิตเนื้อแดง 152 กิโลกรัมต่อตัว) ผลิตเนื้อได้ 3,040 ตัน โคลูกผสมพันธุ์บราห์มันประมาณ 0.214 ล้านตัว (น้ำหนักเฉลี่ยตัวละ 400 กิโลกรัม ผลิตเนื้อแดง 160 กิโลกรัมต่อตัว) ผลิตเนื้อได้ 34,240 ตัน รวมเป็นโคทั้งหมด 0.884 ล้านตัว ผลิตเนื้อโคสำหรับตลาดระดับล่างทั้งหมดประมาณ 115,280 ตัน หรือประมาณ 63.7% ของเนื้อโคที่ใช้บริโภคภายในประเทศทั้งหมด

2) **ตลาดระดับกลาง** เนื้อโคสำหรับตลาดระดับกลางมาจากโคมัน และโคขุน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโคลูกผสมพันธุ์บราห์มัน และโคลูกผสมพันธุ์ชาร์โรเลส์ ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกสหกรณ์เลี้ยงโคขุน โดยมาจากโคลูกผสมในประเทศที่เลี้ยงขุนระยะ 4-6 เดือนประมาณ 0.148 ล้านตัว (น้ำหนักเฉลี่ยตัวละ 450 กิโลกรัม ผลิตเนื้อแดง 193 กิโลกรัมต่อตัว) ผลิตเนื้อได้ 28,560 ตัน โคพันธุ์ลูกผสมพันธุ์บราห์มันและชาร์โรเลส์ที่มีอายุไม่เกิน 3 ปี จำนวน 0.214 ล้านตัว (น้ำหนักเฉลี่ย ตัวละ 400 กิโลกรัม ผลิตเนื้อแดง 160 กิโลกรัมต่อตัว) ผลิตเนื้อได้ 34,240 ตัน รวมเป็นโคทั้งหมด 0.362 ล้านตัว ผลิตเนื้อโคเพื่อส่งตลาดระดับกลางประมาณ 62,800 ตัน หรือประมาณ 34.8 % ของเนื้อโคที่ใช้บริโภคภายในประเทศทั้งหมด

3) **ตลาดระดับสูง** เนื้อโคสำหรับตลาดระดับสูงมาจากโคขุนคุณภาพสูง ซึ่งมาจากโคขุนสหกรณ์ปศุสัตว์โพนยางคำ (Thai-French Beef) ประมาณ 7,000 ตัวต่อปี สหกรณ์โคเนื้อกำแพงแสน (KU-Beef) ประมาณ 2,400 ตัวต่อปี สหกรณ์ปศุสัตว์หนองสูง ประมาณ 600 ตัวต่อปี รวมเป็นโคทั้งหมด 10,000 ตัว ผลิตเนื้อโคสำหรับตลาดระดับสูงประมาณ 2,600 ตัน หรือประมาณ 1.4 % ของเนื้อโคที่ใช้บริโภคภายในประเทศทั้งหมด รวมทั้งเนื้อโคแช่เย็น แช่แข็ง นำเข้าจากต่างประเทศ ใช้บริโภค

ภายในประเทศประมาณ 2,000 ตันหรือประมาณ 1.1% รวมประมาณ 2.5 % ของเนื้อโคที่ใช้บริโภคภายในประเทศทั้งหมด

จากแหล่งที่มาของเนื้อโคสำหรับตลาดระดับล่าง ตลาดระดับกลาง และตลาดระดับสูงดังกล่าว รวมเป็นจำนวนเนื้อโคทั้งหมดจำนวน 182,680 ตัน เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนประชากรของประเทศไทย จำนวน 64 ล้านคน เฉลี่ยความต้องการบริโภคเนื้อโคประมาณ 2.85 กิโลกรัมต่อคนต่อปี เมื่อเปรียบเทียบกับประชากรประเทศสหรัฐอเมริกา บริโภคสูงถึง 43.2 กิโลกรัมต่อคนต่อปี ญี่ปุ่น 12.3 กิโลกรัมต่อคนต่อปี เกาหลีใต้ 12.3 กิโลกรัมต่อคนต่อปี และฟิลิปปินส์ 4.2 กิโลกรัมต่อคนต่อปี ซึ่งถือว่ามีปริมาณการบริโภคน้อยมากเมื่อเทียบกับประเทศดังกล่าว สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ประเทศไทยมีเนื้อสัตว์ชนิดอื่นๆ เช่น ปลา ไก่ สุกร ให้เลือกบริโภคได้ และราคาไม่แพง หรืออาจเป็นเพราะความเชื่อเรื่องศาสนา

ราคาเนื้อโค ซึ่งจะมีความแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับคุณภาพของเนื้อโค กล่าวคือเนื้อโคที่มีคุณภาพสูงจะมีราคาสูงกว่าเนื้อโคคุณภาพทั่วไป เนื้อโคคุณภาพสูงหมายถึงเนื้อโคที่เน้นความนุ่ม ความชุ่มฉ่ำ และมีไขมันแทรกในกล้ามเนื้อเป็นสำคัญ เนื้อโคที่มีคุณภาพสูงจะได้มาจากโคที่มีระบบการเลี้ยงดู และมีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้เนื้อโคมีคุณภาพสูงดังนี้

1. สายพันธุ์โค โคเนื้อสายพันธุ์ตระกูลเมืองหนาว เช่น พันธุ์ชาร์โรเลส์ พันธุ์ลิมุซัน พันธุ์ซิมเมนทอล จะให้เนื้อที่มีคุณภาพสูงกว่า โคเนื้อสายพันธุ์ตระกูลเมืองร้อน เช่น โคพันธุ์พื้นเมือง พันธุ์ราห์มัน เนื่องจากมีอัตราการเจริญเติบโตเร็วกว่า มีไขมันแทรกในกล้ามเนื้อมากกว่า เนื้อมีความนุ่มมากกว่า ทำให้เป็นที่ต้องการของตลาดระดับสูง จึงมีราคาแพงกว่าเนื้อโคทั่วไป
2. อายุ โคที่มีอายุน้อยกว่า จะให้เนื้อโคที่มีความนุ่มมากกว่าโคที่มีอายุมาก ราคาเนื้อโคที่มาจากโคอายุน้อยจะสูงกว่าเนื้อโคที่มาจากโคที่มีอายุมาก
3. อาหารที่ใช้เลี้ยงโค โคที่เลี้ยงขุนด้วยอาหารข้น จะมีอัตราการเจริญเติบโตได้เร็วกว่า ทำให้เนื้อมีความนุ่มมากกว่าโคที่เลี้ยงด้วยอาหารหยาบเพียงอย่างเดียว
4. ชิ้นส่วนของเนื้อ เนื้อโคแต่ละชิ้นส่วนจะมีความนุ่ม ความเหนียวแตกต่างกัน ชิ้นส่วนของเนื้อโคที่มีความนุ่มมากได้แก่ เนื้อสันใน (Filet หรือ Tenderloin) เนื้อสันนอก (Loin) เนื้อ T-bone ชิ้นส่วนของเนื้อโคที่มีความนุ่มปานกลางได้แก่ เนื้อสะโพก (Round) เนื้อสันไหล่ (Chuck) ชิ้นส่วนของเนื้อโคที่มีความนุ่มน้อยได้แก่ เนื้อน่อง (Shank) เนื้อพันท้อง (Flank) เนื้อเสื่อร่องไห้ (Brisket) เป็นต้น

1.3 ตลาดผลิตภัณฑ์จากโคเนื้อ

1. **ผลิตภัณฑ์จากเนื้อโค** เนื้อโคใช้แปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ ส่วนใหญ่ ได้แก่ ลูกชิ้น ส่วนผลิตภัณฑ์แปรรูปชนิดอื่นๆ เช่น ไส้กรอกชนิดต่างๆ เนื้อกระป๋อง (Can beef) ยังมีน้อยมาก

2. **หนังโค** การผลิตหนังโคภายในประเทศผลิตได้ปีละ 45,000 ตันหรือ 30% ของปริมาณความต้องการใช้หนังของประเทศยังไม่เพียงพอ เพื่อนำมาใช้ในอุตสาหกรรมโรงฟอกหนังและอุตสาหกรรมเครื่องหนัง จึงได้มีการขออนุญาตนำเข้าหนังโค กระบือจากต่างประเทศ จากสถิติกรมศุลกากร ปี 2552

มีการขออนุญาตนำเข้าหนังโคและกระบือสด หนังหมักเกลือ และหนังฟอก จำนวน 130,002.48 ตัน มูลค่า 11,405.58 ล้านบาท โดยนำเข้าจากประเทศ 5 อันดับแรก ได้แก่ ออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา เยอรมัน เนเธอร์แลนด์ และรัสเซีย

หนังโคเนื้อที่ผลิตได้ในประเทศไทยยังมีคุณภาพด้อยกว่าหนังโคที่นำเข้าจากต่างประเทศ เพราะ

- 1) หนังโคไทยมีขนาดเล็ก เนื่องจากโคไทยยังมีรูปร่างขนาดเล็ก
- 2) ระบบการฆ่ายังไม่ได้มาตรฐาน ส่วนใหญ่ฆ่าแหละโดยการใช้มีด ทำให้หนังเกิดบาดแผล
- 3) การเลี้ยงโคยังประสบปัญหาเรื่องเห็บ เหา กัด ทำให้หนังเกิดรอยแผล เป็นตำหนิ
- 4) การเก็บรักษาหนังดิบ และหนังหมักเกลือ ยังไม่คุณภาพ ได้มาตรฐาน

3. กระดูกและเขา

กระดูกเป็นผลพลอยได้จากการฆ่าโค จากรายงานกลุ่มวิจัยและพัฒนาระบบฟาร์มกรรมปศุสัตว์ พบว่ากระดูกมีน้ำหนักเฉลี่ยประมาณร้อยละ 9.5 ของน้ำหนักโคมีชีวิตที่ส่งเข้าโรงฆ่ากระดูกจะใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับการผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ เช่น กระดูกบดแตก (ossein) เจลลาติน (gelatin) อาหารสัตว์ ปู๋ เป็นต้น โดยในช่วงก่อนปี 2544 ธุรกิจกระดูกสัตว์มีการเติบโตเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะทางด้านการส่งออกผลิตภัณฑ์กระดูกแตก (ossein) แต่หลังจากที่เกิดปัญหาโรควัวบ้า (BSE) ระบาดไปทั่วโลก ทำให้ตลาดการส่งออกเริ่มซบเซาลง ผู้ประกอบธุรกิจกระดูกป็นจึงหันมามุ่งที่ตลาดภายในประเทศเป็นหลัก โดยทำเป็นกระดูกป่นใช้เป็นส่วนผสมอาหารสัตว์และปู๋มากยิ่งขึ้น สำหรับการผลิตและส่งออกผลิตภัณฑ์อื่นๆ จากเขากระบือ กระดูก จะเป็นผลิตสินค้าหัตถกรรมจากเขาสัตว์ในกลุ่มงานฝีมือ (Art & Crafts) ตกแต่งบ้าน หวี กระดุม Tee golf จากกระดูกสัตว์

2. ตลาดการค้าระหว่างประเทศ

การนำเข้า

มีการนำเข้าโคเนื้อมีชีวิตจากประเทศเพื่อนบ้านได้แก่ พม่า ลาว กัมพูชา ลดลง เนื่องจากราคาโคเนื้อของประเทศเพื่อนบ้านมีราคาสูงกว่าราคาโคเนื้อของประเทศไทย จากสถิติกรมศุลกากร ปี 2551 มีการขออนุญาตนำเข้าโคเนื้อมีชีวิตจำนวน 15,433 ตัว นำเข้าเนื้อโคแช่เย็น แช่แข็ง 1,895.24 ตัน เครื่องใน 4,216.40 ตัน โดยส่วนใหญ่นำเข้าจากประเทศออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ สหรัฐอเมริกา และอาร์เจนตินา นำเข้าหนังโคทุกชนิดรวม 38,687.30 ตัน ส่วนใหญ่นำเข้าจากประเทศออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา เยอรมัน เนเธอร์แลนด์ รัสเซีย แอฟริกา ปี 2552 มีการขออนุญาตนำเข้าโคเนื้อมีชีวิตจำนวน 9,687 ตัว นำเข้าเนื้อโคแช่เย็น แช่แข็งทั้งหมด 2,015.28 ตัน หนังโคทุกชนิดรวม 130,002.48 ตัน

การส่งออก

มีการส่งออกโคเนื้อไปจำหน่ายต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการส่งโคเนื้อไปจำหน่ายประเทศมาเลเซีย กัมพูชา เวียดนาม และจีน จากสถิติกรมศุลกากรปี 2551 มีการส่งออกโคมีชีวิต จำนวน

74,480 ตัน ส่งออกเนื้อโคแปรรูปและผลิตภัณฑ์ 82.83 ตัน ส่งออกหนังโค 38,815.5 ตัน (ส่วนใหญ่ได้แก่ จีน อินโดนีเซีย ฮองกง และเวียดนาม) ปี 2552 มีการส่งออกโคมีชีวิต จำนวน 185,732 ตัว ส่งออกเนื้อโคแปรรูปและผลิตภัณฑ์ 613.59 ตัน ส่งออกหนังโค 33,830.63 ตัน

ปัญหาและอุปสรรคการพัฒนาโคเนื้อ

1. **ด้านการผลิต** โคเนื้อยังให้ผลผลิตต่ำ จากสถิติกรมปศุสัตว์ ปี 2552 (เดือนสิงหาคม) ประเทศไทยมีโคเนื้อทั้งหมดจำนวน 6.99 ล้านตัว แยกเป็นเพศผู้ 1.90 ล้านตัว เพศเมีย 5.09 ล้านตัว มีโคเนื้อเพศเมียวัยเจริญพันธุ์ที่ให้ลูกได้ จำนวน 2.02 ล้านตัว ผลิตลูกโคได้ประมาณ 1.11 ล้านตัว คิดเป็นร้อยละ 55 ของโคเพศเมียวัยเจริญพันธุ์ทั้งหมด เท่านั้น ซึ่งปัญหาโคเนื้อให้ผลผลิตต่ำ สามารถแบ่งได้เป็นประเด็นต่างๆ ดังนี้

1) **ด้านความรู้ของเกษตรกร** เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อร้อยละ 98.0 เป็นเกษตรกรรายย่อย มีพื้นฐานอาชีพด้านเกษตรกรรม มีการศึกษาน้อย ทำให้การดำเนินงาน การจัดการเลี้ยงดู และการป้องกันโรค ยังไม่ได้มาตรฐาน การรับเทคโนโลยีต่างๆ เป็นไปได้อย่างช้าๆ จึงทำให้ประสิทธิภาพการผลิตโคเนื้อต่ำ

2) **ด้านการปรับปรุงพันธุ์** สถิติกรมปศุสัตว์ปี 2552 พบว่าพันธุ์โคเนื้อที่เกษตรกรเลี้ยงเป็นโคเนื้อพันธุ์ลูกผสมเพียงร้อยละ 32.5 ที่เหลืออีกร้อยละ 67.5 เป็นโคพันธุ์พื้นเมืองและลูกผสมพื้นเมือง การปรับปรุงพันธุ์ โดยวิธีผสมเทียมและการใช้พ่อโคพันธุ์ดีผสมพันธุ์ โดยรัฐยังบริการไม่ทั่วถึงทำให้ขาดแคลนพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์ที่ดีในการผลิตลูกโคเนื้อคุณภาพเพื่อนำมาเลี้ยงเป็นโคขุน ได้อย่างเพียงพอ

3) **มีการฆ่าโคเพศเมียและแม่โคอุมท้อง** เพื่อการบริโภคสูงมากอย่างต่อเนื่อง ทำให้ฐานแม่พันธุ์ลดลง

4) **ด้านพืชอาหารสัตว์** สาเหตุหลักเนื่องจากการขาดแคลนน้ำในการปลูกพืชอาหารสัตว์ รวมทั้ง เกษตรกร ขาดความรู้และเข้าใจถึงความจำเป็นในการเก็บถนอมพืชอาหารสัตว์ไว้ใช้ในยามขาดแคลนหรือในฤดูแล้ง

5) **ปัญหาด้านการป้องกันและควบคุมโรคระบาด** เนื่องจากเกษตรกรที่เลี้ยงโคเนื้อในประเทศไทยเป็นรายย่อย ทำให้ระบบการเลี้ยงไม่ได้มาตรฐาน ลูกโคเนื้อตายจากสาเหตุโรคพยาธิยังมีอัตราสูง นอกจากนั้นการผลิตวัคซีนป้องกันโรคระบาดยังมีปริมาณไม่เพียงพอในการป้องกันโรคระบาด

6) **ปัญหาด้านเงินทุน** เกษตรกร ขาดแคลนแหล่งเงินทุนหมุนเวียน ขาดแหล่งเงินกู้ระยะยาวที่อัตราดอกเบี้ยต่ำจึงไม่สามารถขยายอาชีพการเลี้ยงโคเป็นอาชีพหลักเนื่องจากการประกอบอาชีพเลี้ยงโคเป็นอาชีพหลักต้องใช้เงินทุนสูง โดยเฉพาะเพื่อจัดซื้อโคพันธุ์ดีไว้เลี้ยง

2. ด้านการแปรรูป

1) โรงฆ่าสัตว์ยังไม่ได้มาตรฐาน ส่วนใหญ่อยู่ในระหว่างการพัฒนาให้เข้าหลักเกณฑ์มาตรฐาน โรงฆ่าสัตว์มาตรฐานมีจำนวนน้อยซึ่งยังไม่เพียงพอและทั่วถึงทุกพื้นที่

- 2) ยังมีการลักลอบฆ่าแหล่งเนื้อโค ทั้งในระดับชุมชน และชุมชนเมือง ทำให้ยากต่อการควบคุม การฆ่าแม่พันธุ์ สุขอนามัยของผู้บริโภค และการบำบัดน้ำเสีย
- 3) คุณภาพหนัง ยังไม่ได้มาตรฐานตามที่ สมอ.กำหนดเนื่องจากกระบวนการฆ่าและ กระบวนการเก็บรักษาหนังไม่ได้มาตรฐาน
- 4) การแปรรูปเนื้อโคเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่ายังมีน้อย

3. ด้านการตลาด

3.1 ตลาดโคมีชีวิต มีปัญหาดังนี้

1. เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่ (ร้อยละ 98) เป็นเกษตรกรรายย่อย ขาดการ รวมกลุ่ม และการสร้างเครือข่าย ไม่สามารถควบคุมการผลิตในปริมาณที่ตลาดต้องการได้
2. เกษตรกรผู้เลี้ยง ขาดข้อมูล ข่าวสาร ด้านราคาโคเนื้อในภาวะปัจจุบัน ทำให้ถูกเอาเปรียบจากกลไกการตลาด
3. ระเบียบการปฏิบัติเพื่อควบคุมการเคลื่อนย้ายสัตว์และซากสัตว์ไม่เอื้ออำนวยต่อ ระบบการตลาด
4. ขาดการประชาสัมพันธ์ และสนับสนุนการจำหน่ายโคมีชีวิต (โคพันธุ์) ออกต่างประเทศ
5. ยังไม่มีระบบสืบย้อนกลับได้ (Traceability) ว่ามีประวัติมาจากที่ไหน มีระบบการ จัดการการเลี้ยงเป็นอย่างไร

6. ราคาโคมีชีวิตตกต่ำสาเหตุเนื่องมาจาก

1) ค่านิยมการเลี้ยงโคสวยงามลดลง ปัจจุบันโคสวยงามมีราคาลดลง ไม่สามารถ บันราคาได้เหมือนในอดีตที่ผ่านมา บางรายเลิกเลี้ยงโคสวยงามและขายโคออกสู่ตลาดในราคาโคเนื้อ ไม่ใช่ราคาโคสวยงาม เช่น เดิมตั้งราคาโคสวยงามไว้ตัวละ 100,000 – 500,000 บาท ปัจจุบันขายเป็นโคเนื้อ ราคาตัวละ 20,000 – 30,000 บาท ทำให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคทั่วไปแตกตื่น เพราะคิดว่าโคเนื้อราคาตก จึงเร่งขายโคที่เลี้ยงอยู่ออกสู่ตลาดเป็นจำนวนมาก เป็นเหตุให้พ่อค้าโคเนื้อถือโอกาสกดราคาโคมีชีวิตดังกล่าว

2) มีโรงฆ่าสัตว์เถื่อน ปัจจุบันต้องยอมรับว่ายังมีโรงฆ่าสัตว์เถื่อนและโรงฆ่าสัตว์ที่ไม่ได้มาตรฐานอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งโรงฆ่าสัตว์เถื่อนและโรงฆ่าสัตว์ที่ไม่ได้มาตรฐาน จะมีต้นทุนในการ ฆ่าต่ำกว่าโรงฆ่าสัตว์ที่ได้มาตรฐาน ทำให้โรงฆ่าสัตว์ที่ได้มาตรฐานต้องรับซื้อโคมีชีวิตที่เข้าโรงฆ่าในราคาต่ำ จึงจะสามารถแข่งขันกับโรงฆ่าเถื่อนได้

3) อาหารสัตว์มีราคาแพง ปัจจุบันราคาอาหารแพงขึ้นขณะที่ขายโคขุน โคมันใน ราคาเท่าเดิม ทำให้เกษตรกรที่เลี้ยงโคขุน โคมัน ประสบปัญหาการขาดทุน จึงหยุด หรือชะลอการรับซื้อโค เข้าขุน ทำให้โคขุนที่จะเลี้ยงเป็นโคขุน โคมันขายไม่ได้ จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ราคาโคมีชีวิตตกต่ำ

4) เกิดจากภาวะทางเศรษฐกิจของผู้บริโภค ผลผลิตการเกษตรได้แก่ ผัก ผลไม้ ขายไม่ได้ราคา เกษตรกรมีรายได้น้อย -ทำให้เกษตรกรต้องประหยัดค่าใช้จ่ายในการเลือกซื้อสินค้า

ประกอบกับสินค้าเนื้อโคเป็นสินค้าที่มีสินค้าอื่น เช่น เนื้อสุกร เนื้อไก่ เนื้อปลา ซึ่งมีราคาถูกลงกว่า และสามารถใช้ทดแทนการบริโภคได้ ผู้บริโภคจึงลดการซื้อเนื้อโค จึงทำให้ราคาโคมีชีวิตลดลง

5) เกษตรกรมีการเลี้ยงโคกันเพิ่มมากขึ้นจากโครงการของรัฐที่ผ่านมาได้มีการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อกันมาก เช่น โครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อล้านครอบครัว โครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อของผู้ว่า CEO โครงการกองทุนหมู่บ้านที่เกษตรกรยืมเงินไปเลี้ยงโค เป็นต้น ซึ่งโครงการดังกล่าวไม่ได้พิจารณาเรื่องตลาดรองรับ ได้แต่เน้นด้านการส่งเสริมการผลิต ประกอบกับปัญหาใช้หัวدنก และปัญหาการเลี้ยงโคนมแล้วขาดทุน เกษตรกรจึงหันมาประกอบอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อเพิ่มมากขึ้น ทำให้โคพร้อมออกสู่ตลาดมีจำนวนมาก ซึ่งเป็นสาเหตุทำให้โคมีชีวิตราคาตก

6) ค่านิยมการบริโภคเนื้อโคลดลง จากการศึกษาวิจัยพบว่าในสังคมเมืองมีการบริโภคเนื้อเพียงร้อยละ 30 ผู้ไม่บริโภคเนื้อโคร้อยละ 70 เมื่อเปรียบเทียบกับเมื่อ 10 ปีที่แล้วการบริโภคเนื้อโคอยู่ที่ร้อยละ 49 ผู้ไม่บริโภคเนื้อโคร้อยละ 51 โดยให้เหตุผลว่า เนื้อโคมีราคาแพง เนื้อโคกินแล้วย่อยยาก เนื้อโคมีกลิ่นคาว เนื้อโคไม่สะอาดเนื่องจากโรงฆ่าไม่ได้มาตรฐาน เนื้อโคเป็นสัตว์ใหญ่ที่มีพระคุณ ความเชื่อทางศาสนาว่ากินเนื้อโคแล้วบาป เป็นต้น

7) เกษตรกรเปลี่ยนอาชีพไปปลูกพืชเศรษฐกิจ เช่น ข้าว มันสำปะหลัง อ้อย ปาล์ม น้ำมัน ยางพารา ซึ่งมีราคาแพง และให้ผลตอบแทนเร็วกว่า ทำให้ไม่มีพื้นที่ปลูกหญ้าเลี้ยงโค และขายโคทิ้งเป็นจำนวนมาก ทำให้พ่อค้าถือโอกาสกดราคาโคมีชีวิต

8) ด้านกลไกการตลาด มีการกดราคาจากพ่อค้าที่รับซื้อโคมีชีวิตและยังไม่มีมาตรการที่จะควบคุมได้ ปัจจุบันเนื้อโคชำแหละราคา 110 -130 บาท/กก. ขณะที่เกษตรกรจำหน่ายโคมีชีวิตราคา 30-35 บาท/กก. ซึ่งราคาที่เกษตรกรควรจำหน่ายควรอยู่ที่ 40 บาท/กก. เพราะโคให้เนื้อแดงได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 35 ของน้ำหนักโคมีชีวิต และยังไม่ได้รวมราคาจากการขายหนังและเครื่องใน

3.2 ตลาดเนื้อโค มีปัญหาดังนี้

1. โรงฆ่าสัตว์หรือโรงงานแปรรูปโค ยังไม่สะอาด ถูกสุขอนามัย ทำให้ผู้บริโภคไม่มั่นใจด้านความปลอดภัยทางอาหาร
2. ขาดการประชาสัมพันธ์ให้ผู้บริโภคเข้าใจถึงเรื่องความแตกต่างด้านคุณภาพของเนื้อโคขุนคุณภาพดี กับเนื้อโคทั่วไป
3. ผู้บริโภคยังขาดความรู้ในการเลือกซื้อเนื้อโคทั่วไปแต่ละชิ้นส่วนในการประกอบอาหาร ทำให้มีปัญหาเรื่องเนื้อโคขุนชิ้นส่วนรองหลังตัดแต่งที่มีสัดส่วนประมาณ 40% ไม่สามารถจำหน่ายได้ในราคาที่เหมาะสม
4. ขาดการศึกษาวิจัย การใช้ประโยชน์จากเนื้อโคชิ้นส่วนรองหลังการตัดแต่ง ทำให้จำกัดการขยายตัวเรื่องการผลิตเนื้อโคขุนคุณภาพสูง
5. ขาดแนวทางการพัฒนาตลาดเนื้อโคเพื่อเพิ่มมูลค่า

4. ด้านการศึกษาวิจัย

- 1) ขาดการศึกษาวิจัยในชุมชนแบบเกษตรกรมีส่วนร่วม ในด้านระบบการผลิต การแปรรูป การจัดโรงฆ่าสัตว์ และการตลาด
- 2) ผลการศึกษาวิจัยส่วนใหญ่ยังไม่มีเผยแพร่สู่เกษตรกร

5. ด้านนโยบายของภาครัฐ

- 1) นโยบายการพัฒนาโคเนื้อไม่มีแผนต่อเนื่อง เมื่อเปลี่ยนแปลงรัฐบาลนโยบายก็เปลี่ยนแปลงไป
- 2) ขาดการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อ มาร่วมกำหนดนโยบายและแผนงาน โครงการการพัฒนาโคเนื้อ ทำให้โครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโคเนื้อไม่สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร
- 3) กฎหมาย ระเบียบบางอย่างล้าสมัย และไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาโคเนื้อ เช่น พระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ พ.ศ. 2482 ซึ่งกำหนดให้โคเป็นสัตว์พาหนะ ซึ่งปัจจุบันเกษตรกรเลี้ยงโคเพื่อการบริโภคเนื้อ ไม่ได้ใช้แรงงานเหมือนในอดีตที่ผ่านมา พระราชบัญญัติการฆ่าและจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ.2535 ที่เจ้าพนักงานไม่มีอำนาจในการจับกุมผู้กระทําผิด หรืออำนาจในการควบคุมยานพาหนะขนส่งซากสัตว์

3. การศึกษาวิเคราะห์แบบ SWOT Analysis

จุดแข็ง (Strength)

1. เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อยใช้แรงงานในครัวเรือน ในการเลี้ยงโค ทำให้ต้นทุนการผลิตต่ำ
2. มีแหล่งอาหารหยาบที่มีปริมาณมากและราคาถูก และมีผลพลอยได้จากการเกษตรและโรงงานอุตสาหกรรมเกษตร ได้แก่ ข้าวฟ่าง ต้นและเปลือกข้าวโพด เปลือกสับปะรด ต้นถั่วหลังการเก็บเกี่ยว เศษเหลือจากโรงงานผลไม้กระป๋องประเภทอื่นสามารถใช้เป็นอาหารเลี้ยงโคเนื้อ ทำให้ต้นทุนการผลิตต่ำ
3. ปลอดภัยโรควัวบ้า (BSE)
4. มีระบบการเลี้ยงที่สอดคล้องกับศักยภาพของเกษตรกรเพื่อผลิตเนื้อโคให้ตรงกับความต้องการของตลาด เช่นเกษตรกรที่ยากจน จะเลี้ยงโคด้วยหญ้าธรรมชาติเพื่อให้ได้น้ำหนักสำหรับชำขุนหรือเลี้ยงโคพื้นเมืองแบบปล่อยแทะเล็มตามทุ่งหญ้าสาธารณะ กลุ่มที่มีทุนพอสมควรก็จะเลี้ยงโคมัน ซึ่งใช้ระยะเวลาสั้น ส่วนกลุ่มที่มีเงินทุนหรือมีระบบสหกรณ์ก็สามารถเลี้ยงโคขุนคุณภาพได้
5. มีหน่วยงานที่มีศักยภาพในการทำการศึกษาด้านการผลิตสัตว์ ด้านอาหารสัตว์ ด้านการป้องกันกำจัดโรคระบาดสัตว์ ด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์สัตว์กระจายอยู่ทั่วประเทศ

จุดอ่อน (Weak)

1. เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย มีอายุมาก มีการศึกษาน้อย การยอมรับความรู้หรือเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อการพัฒนาอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อเป็นไปได้ช้า
2. ผู้เลี้ยงเป็นเกษตรกรรายย่อยขาดการรวมกลุ่มทำให้ยากต่อการควบคุมคุณภาพและปริมาณการผลิต ขาดการสร้างเครือข่ายเพื่อให้เกิดเชื่อมโยงระหว่างการผลิตและการตลาด
3. มีปัญหาโรคปากและเท้าเปื่อยระบาดอยู่ในประเทศ ทำให้มีข้อจำกัดการส่งโคมีชีวิตและเนื้อโคไปขายต่างประเทศ
4. มีการใช้พื้นที่การเกษตรยังไม่เหมาะสม ขาดแคลนพื้นที่ที่มีระบบชลประทานสำหรับปลูกพืชอาหารสัตว์ ทำให้มีพืชอาหารสัตว์ไม่เพียงพอในการเลี้ยงโคเนื้อ
5. การเลี้ยงโคเนื้อต้องลงทุนสูงผลตอบแทนในระยะเวลานานและขาดแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ
6. โคเพศเมียถูกทำลาย ทำให้ขาดแม่โคพื้นฐานในการผลิตโคเนื้อ
7. การซื้อขายโคและเนื้อโคยังไม่มีมาตรฐานทั้งในด้านคุณภาพและราคา ยังไม่มีการจัดแบ่งเกรดคุณภาพเนื้อโค
8. โรงฆ่าส่วนใหญ่ ยังไม่ได้มาตรฐาน
9. วัคซีนสำหรับป้องกันโรคระบาดไม่เพียงพอ เช่น วัคซีนป้องกันโรคปากเท้าเปื่อย โรคใช้สามวัน โรคคอบวม โรคแท้งติดต่อ
10. ระเบียบ ข้อบังคับ ว่าด้วยการเคลื่อนย้ายสัตว์และซากสัตว์ยังไม่เอื้ออำนวยความสะดวกต่อระบบการตลาด
11. ผู้ประกอบการขาดความรู้ในด้านกาจัดการหลังการฆ่า เช่น การเก็บรักษา การตัดแต่งแยกชิ้นส่วนตามการใช้ประโยชน์ การบ่มเนื้อ
12. การพัฒนาแปรรูปผลิตภัณฑ์ยังมีน้อย ส่วนใหญ่ทำลูกชิ้น หรือนิยมบริโภคในรูปเนื้อสด
13. ขาดการประชาสัมพันธ์การสร้างค่านิยมในการบริโภคเนื้อโคที่ผลิตในประเทศ

โอกาส (Opportunity)

1. ไม่มีข้อขัดแย้งทางการเมืองกับกลุ่มประเทศมุสลิม ทำให้มีโอกาสส่งออกเนื้อโคได้ทั่วโลก
2. ชื่อเสียงด้านอาหารไทยที่รู้จักไปทั่วโลก ทำให้มีโอกาสพัฒนาเนื้อโคเพื่อการส่งออกประเภทพร้อมบริโภค (ready to eat)
3. สามารถสร้างเอกลักษณ์ของเนื้อโคไทย (New brand) เช่นเนื้อจากโคพื้นเมืองที่มีขนาดเล็ก โตได้ดีในสภาพปล่อยเลี้ยงตามธรรมชาติ อาจจัดเป็น organic beef หรือ natural beef ได้
4. มีระบบการผลิตเนื้อโคคุณภาพสูงอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีคุณภาพเทียบเท่ากับเนื้อโคที่ผลิตได้ในต่างประเทศ (grain fed beef)

5. ความต้องการบริโภคเนื้อคุณภาพดีมีสูงขึ้นตลอดเวลา ได้แก่นักท่องเที่ยวและ ผู้บริโภคภายในประเทศหันมาบริโภคเนื้อคุณภาพและสะอาดปลอดภัย
6. ผลจากการทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) ทำให้ประเทศไทยมีโอกาสส่งโคเนื้อไปจำหน่ายต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น
7. ประเทศเพื่อนบ้านและประเทศในเขต ASEAN มีความต้องการโคเนื้อและเนื้อโคเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจและมีนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น

อุปสรรค / ภัยคุกคาม (Threats)

1. การยอมรับของผู้บริโภคต่อเนื้อโค ยังอยู่ในระดับต่ำ โดยมีทัศนคติว่าเนื้อโคเหนียวและมีกลิ่นเหม็น ศาสนาและความเชื่อในเจ้าแม่กวนอิมทำให้ไม่บริโภคเนื้อโค ไม่ยอมรับในคุณภาพของเนื้อโคไทย ทำให้เลือกกินเนื้อโคนำเข้าจากต่างประเทศ
2. คนไทยมีโอกาสในการเลือกบริโภคเนื้อประเภทอื่นซึ่งมีราคาถูกกว่า เช่น เนื้อไก่ เนื้อสุกร รวมทั้งอาหารตามธรรมชาติเช่น ปลา กุ้ง หอย เป็นต้น
3. การลงทุนข้ามชาติของประเทศพัฒนาแล้ว เช่น ประเทศออสเตรเลียลงทุนในประเทศมาเลเซีย และอินโดนีเซีย เพื่อเลี้ยงโคขุนโดยมีต้นทุนการผลิตต่ำ ทำให้เกิดการแข่งขันสูงในตลาดส่งออกของประเทศไทย โดยเฉพาะในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และตะวันออกกลาง
4. การเปิดการค้าเสรี (FTA) จะทำให้ประเทศไทยไม่สามารถกำหนดภาษีศุลกากรเพื่อป้องกันนำเข้าเนื้อโคจากต่างประเทศ โดยเฉพาะออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และอินเดีย ที่มีต้นทุนการผลิตต่ำกว่า
5. มีการลักลอบนำเข้าเนื้อโคจากต่างประเทศ (เนื้อเถื่อน) เข้ามาในประเทศไทย และยังไม่มีการควบคุม ปรามปรามอย่างจริงจัง
6. เกิดโรคระบาดและภัยธรรมชาติ

4. วิสัยทัศน์

การเลี้ยงโคเนื้อเป็นอาชีพที่มั่นคง ผลผลิตมีคุณภาพถูกสุขอนามัย และเพียงพอต่อความต้องการของตลาด

5. พันธกิจ

1. เพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาโคเนื้อ
2. ปรับปรุงพันธุ์โคเนื้อของเกษตรกร
3. วิจัยและปรับปรุงพันธุ์โคเนื้อคุณภาพดีที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย
4. สร้างความมั่นคงในอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรโดยการพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี
5. สร้างขบวนการผลิตที่ได้มาตรฐานและถูกสุขอนามัย

6. วัตถุประสงค์

1. เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ
2. เพื่อเก็บรักษาแม่โคเนื้อพันธุ์ดีไม่ให้ถูกทำลาย
3. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตโคเนื้อของเกษตรกร
4. เพื่อผลิตโคเนื้อและเนื้อโคคุณภาพส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศ

7. เป้าหมาย

1. เสริมสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อปีละ 25,000 ราย
2. เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรเก็บรักษาแม่โคเนื้อพันธุ์ดีไว้ขยายพันธุ์ เพื่อผลิตโคเนื้อคุณภาพปีละ 250,000 ตัว
3. เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตโคเนื้อจากร้อยละ 55 เป็นร้อยละ 65 ต่อปี
4. ผลิตโคเนื้อและเนื้อโคคุณภาพ (Premium grade) เพิ่มขึ้น ทดแทนการนำเข้า ร้อยละ 10 ต่อปี
5. ส่งออกโคเนื้อและเนื้อโคไปจำหน่ายต่างประเทศเพิ่มขึ้น ร้อยละ 10 ต่อปี

8. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

1. จำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อที่สามารถประกอบอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อได้อย่างยั่งยืน
2. ปริมาณการนำเข้าเนื้อโคและโคเนื้อจากต่างประเทศที่ลดลง
3. ปริมาณโคเนื้อและเนื้อโคที่ส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศที่เพิ่มขึ้น

9. มาตรการและกลไกการดำเนินงาน

เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย ขาดความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการฟาร์มโคเนื้อ ทำให้ประสิทธิภาพการผลิตโคเนื้อค่อนข้างต่ำ การผลิตโคเนื้อยังไม่เพียงพอต่อการบริโภคในประเทศโดยเฉพาะเนื้อโคคุณภาพสูง (Premium grade) และประเทศไทยมีศักยภาพสูงเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีความสามารถที่จะผลิตโคเนื้อและเนื้อโคเพื่อส่งออกไปจำหน่ายในต่างประเทศได้ ดังนั้นจึงได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาคอเนื้อ โดยกำหนดเป็น 5 ด้านดังนี้

1. แผนยุทธศาสตร์ด้านการผลิตโคเนื้อ

1) ฝึกอบรมและถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีด้านการผลิตโคเนื้อ สู่เกษตรกรให้เหมาะสมกับศักยภาพของเกษตรกรแต่ละระดับในระบบการผลิตที่แตกต่างกัน โดยคำนึงถึงความรู้ ทรัพยากร พื้นที่ แหล่งอาหารสัตว์ และการลงทุน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และลดต้นทุนการผลิต

จากสถิติกรมปศุสัตว์ ปี 2552 มีเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อจำนวน 1.23 ล้านราย จำนวนโคเนื้อ 6.99 ล้านตัว ซึ่งเกษตรกรร้อยละ 98 เป็นเกษตรกรรายย่อย มีพื้นฐานอาชีพด้านเกษตรกรรม เป็นกลุ่มที่มีการศึกษาน้อย ขาดความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ เรื่องการจัดการฟาร์มที่ได้มาตรฐาน การ

ปรับปรุงพันธุ์ อาหารและการจัดการการให้อาหาร การป้องกันกำจัดโรคระบาด การบริหารจัดการระบบตลาด การจัดทำระบบบัญชีฟาร์ม การบันทึกข้อมูลรายรับ-รายจ่าย การคำนวณต้นทุนการผลิต กำไรขาดทุน และการวางแผนในการลงทุน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาเกษตรกรให้มีความรู้ในเรื่องดังกล่าว โดยวิธีการฝึกอบรม ศึกษาดูงาน จัดตั้งฟาร์มสาธิตแก่เกษตรกร

2) สนับสนุนให้เกษตรกรเก็บรักษาแม่โคเนื้อพันธุ์ดีไว้ขยายพันธุ์ เพื่อผลิตโคเนื้อคุณภาพ

จากสภาพการณ์โคเนื้อที่มีชีวิตราคาตกต่ำตั้งแต่ปี 2550 – 2552 ทำให้เกษตรกรขายโคทิ้ง เล็ก เลี้ยงโคและหันกลับไปประกอบอาชีพการเกษตรที่รัฐบาลมีการประกันราคา ทำให้โคเนื้อเพศเมียมีราคาถูกลงกว่าโคเนื้อเพศผู้ จึงมีการซื้อโคเพศเมียส่งเข้าโรงฆ่าสัตว์หรือส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศเป็นจำนวนมาก ทำให้ปริมาณแม่พันธุ์โคเนื้อลดลงอย่างรุนแรงจากจำนวน 3.25 ล้านตัว ในปี 2550 เหลือเพียงจำนวน 2.02 ล้านตัว ในปี 2552

จากการทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีศักยภาพในการผลิตและส่งออกโคเนื้อ การปล่อยให้แม่พันธุ์โคเนื้อถูกทำลายอย่างรวดเร็ว ทำให้ขาดแม่โคพื้นฐานในการผลิตโคเนื้อ จะทำให้ประเทศไทยเสียโอกาสในการแข่งขันทางการค้า เพราะการจะสร้างแม่โคเนื้อพันธุ์ดีได้ 1 ตัว จะต้องใช้ระยะเวลามากกว่า 10 ปี ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีมาตรการเร่งด่วนที่จะสนับสนุนให้เกษตรกรที่เลี้ยงแม่โคเนื้ออยู่แล้วเก็บรักษาแม่โคพันธุ์ดีไว้ขยายพันธุ์ ไม่ส่งเข้าโรงฆ่าหรือส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศ โดยการสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้เกษตรกรที่เลี้ยงแม่โคพันธุ์ดี เมื่อผลิตลูกโคได้ในมูลค่าอัตราตัวละ 1,000 บาท (หนึ่งพันบาท) โดยมีวิธีการดำเนินงานดังนี้

- (1) เกษตรกรผู้เลี้ยงแม่โคต้องแจ้งขอขึ้นทะเบียนแม่โคที่เข้าร่วมโครงการกับปศุสัตว์อำเภอในพื้นที่
- (2) ปศุสัตว์อำเภอออกเลขรหัสประจำตัวแม่โค (National Identification) ของเกษตรกรที่ขอขึ้นทะเบียนเข้าร่วมโครงการ
- (3) กรมปศุสัตว์ให้การปรับปรุงพันธุ์แม่โคของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ โดยวิธีผสมเทียมหรือใช้โคพ่อพันธุ์ดี
- (4) เมื่อแม่โคที่จดทะเบียนคลอดลูก เกษตรกรต้องแจ้งเกิดของลูกภายใน 15 วัน ให้ปศุสัตว์อำเภอในพื้นที่ทราบ
- (5) ปศุสัตว์อำเภอในพื้นที่จะออกเลขรหัสประจำตัวสัตว์ พร้อมพันธุ์ประวัติ (Pedigree) เพื่อขึ้นทะเบียนลูกโค
- (6) หลังจากแจ้งเกิด ภายใน 60 วัน ปศุสัตว์ในพื้นที่ต้องออกไปติดเบอร์หูรหัสประจำตัวสัตว์ พร้อมจ่ายปัจจัยสนับสนุนการผลิตลูกโคให้แก่เจ้าของแม่โคในมูลค่าอัตราตัวละ 1,000 บาท

3) เพิ่มการผลิตเนื้อโคคุณภาพสำหรับตลาดระดับสูงโดยใช้วิธีผสมเทียม และโคพ่อพันธุ์

จากสถิติ ปี 2552 ประเทศไทยมีเนื้อทั้งหมด 6.99 ล้านตัว เป็นโคเพศผู้ 1.90 ล้านตัว โคเพศเมีย 5.09 ล้านตัว เป็นโควัยเจริญพันธุ์ที่สามารถให้ผลผลิตได้จำนวน 2.02 ล้านตัว ประเมินการว่าจะผลิตลูกโคได้ 1.11 ล้านตัว หรือประมาณร้อยละ 55 ของโควัยเจริญพันธุ์ ขณะที่กรมปศุสัตว์ ซึ่งทำหน้าที่ผสมเทียมโค จำนวน 759 หน่วย มีเจ้าหน้าที่ผสมเทียมโคจำนวน 1,153 คน สามารถบริการผสมเทียมโคเนื้อได้ปีละ 0.27 ล้านตัว มีลูกที่เกิดจากผสมเทียมปีละ 0.16 ล้านตัว ทำให้ไม่สามารถบริการผสมเทียมได้อย่างทั่วถึง ดังนั้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตลูกโคคุณภาพดีให้เพิ่มขึ้น จึงจำเป็นต้องขยายประสิทธิภาพการผสมเทียม เพื่อผลิตโคเนื้อโดย

(1) เพิ่มปริมาณการผสมเทียมโคเนื้อโดยใช้น้ำเชื้อพันธุ์สายเลือดยุโรป

(2) สนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นช่วยในการให้บริการผสมเทียม โดยคัดเลือกเกษตรกรในพื้นที่ฝึกอบรมเพื่อทำหน้าที่เป็นอาสาสมัครผสมเทียม ให้บริการผสมเทียมแก่เกษตรกรได้ถูกต้องตามกฎหมาย โดยรัฐสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ และน้ำเชื้อ ให้เกษตรกรอาสาสมัครผสมเทียม ซึ่งจะทำให้สามารถขยายเป้าหมายการผสมเทียม และผลิตลูกโคคุณภาพดีได้เพิ่มมากขึ้น

(3) จัดหาพ่อโคพันธุ์ดีสนับสนุนให้กลุ่มเกษตรกรไปใช้เป็นพ่อพันธุ์ เพื่อปรับปรุงพันธุ์โคในบริเวณที่ไม่มีการบริการผสมเทียม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปรับปรุงพันธุ์โคของเกษตรกรให้มีคุณภาพสูงขึ้น และผลิตโคได้เพิ่มมากขึ้น

4) สนับสนุนให้เกษตรกรผลิตพืชอาหารสัตว์เพื่อจำหน่าย หรือผลิตเพื่อการเลี้ยงโคเนื้อของตนเอง

จากสถิติกรมปศุสัตว์ ปี 2552 มีโค-กระบือรวม ประมาณ 8.64 ล้านตัว โดยเฉลี่ยน้ำหนักตัวละ 300 กิโลกรัม จึงมีความต้องการบริโภคหญ้าสดวันละประมาณ 259,200 ตัน หรือบริโภคหญ้าแห้งวันละประมาณ 64,800 ตัน หรือใช้หญ้าแห้ง 23.65 ล้านตัน/ปี ต้องใช้พื้นที่ในการปลูก พืชอาหารสัตว์ ผลิตหญ้าแห้งปีละ 9.46 ล้านไร่ แต่เกษตรกรปลูกพืชอาหารสัตว์อยู่เพียง 2.0 ล้านไร่ และมีพื้นที่ทุ่งหญ้าสาธารณะอีก 3.74 ล้านไร่ ดังนั้นจะต้องส่งเสริมให้มีการขยายพื้นที่ปลูกพืชอาหารสัตว์เพิ่มขึ้นอีกประมาณ 3.72 ล้านไร่ จึงจะสามารถผลิตพืชอาหารสัตว์ได้อย่างเพียงพอ

5) สนับสนุนการถ่ายพยาธิลูกโคเนื้อของเกษตรกรเพื่อลดอัตราการตายของลูกโคเนื้อ

จากการศึกษาวิจัยพบว่าลูกโคเนื้อของเกษตรกร มีอัตราการตายโดยมีสาเหตุมาจากพยาธิร้อยละ 17.8 โดยเฉพาะพยาธิตัวกลม

6) พัฒนาฟาร์มโคเนื้อของเกษตรกรให้เข้าสู่ระบบมาตรฐานฟาร์มโคเนื้อ เพื่อให้เกิดระบบผลิตโคเนื้อของประเทศไทยได้มาตรฐาน และเป็นที่ยอมรับของตลาดทั้งภายในและต่างประเทศ

2. แผนยุทธศาสตร์ด้านการควบคุมป้องกันโรคระบาดสัตว์ มีมาตรการและแนวทางการดำเนินงานดังนี้

- 1) เพิ่มการผลิตวัคซีนป้องกันโรคที่สำคัญให้มีคุณภาพและมีปริมาณเพียงพอ เช่น วัคซีนป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อย โรคคอบวม โรคใช้สามวัน และโรคแท้งติดต่อ
- 2) กระจายอำนาจโรงงานผลิตวัคซีนให้ภาคเอกชนดำเนินการ โดยภาครัฐการทำหน้าที่ควบคุมกำกับดูแลด้านคุณภาพ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารจัดการระบบการผลิต และการตลาด ทำให้สามารถผลิตวัคซีนได้อย่างมีคุณภาพและเพียงพอต่อความต้องการของผู้เลี้ยงโค
- 3) เพิ่มประสิทธิภาพด่านชายแดนในการป้องกันโรคและควบคุมการเคลื่อนย้ายสัตว์
- 4) ควบคุมโรคจากการนำเข้าโคมีชีวิต และเนื้อโคจากต่างประเทศ
- 5) ฝึกอบรมให้ความรู้ในด้านการควบคุม ป้องกันโรคระบาดสัตว์แก่เจ้าหน้าที่ประเทศเพื่อนบ้าน
- 6) จัดทำเครื่องหมายและขึ้นทะเบียนโคเนื้อแห่งชาติ (NID = National Identify) เพื่อให้สามารถตรวจสอบการเคลื่อนย้ายสัตว์ ควบคุม ป้องกันการแพร่โรคระบาดสัตว์

3. แผนยุทธศาสตร์ด้านพัฒนาระบบการตลาด มีมาตรการและแนวทางการดำเนินงานดังนี้

3.1 ตลาดโคมีชีวิต

1) สนับสนุนให้เกษตรกรรายย่อยรวมตัวเป็นกลุ่มหรือสหกรณ์ เพื่อทำหน้าที่ด้านการตลาดแทนสมาชิก เพื่อสร้างอำนาจในการต่อรองทั้งด้านการจัดซื้อและจัดจำหน่าย โดยสร้างเครือข่ายความเชื่อมโยงด้านการผลิตกับด้านการตลาด

เนื่องจากเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่ (ร้อยละ 98) เป็นเกษตรกรรายย่อย ขาดการรวมกลุ่ม และการสร้างเครือข่าย ไม่สามารถควบคุมการผลิตในปริมาณที่ตลาดต้องการ ไม่สามารถรวบรวมโคในปริมาณมากและส่งเข้าตลาดได้อย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะโคขุนคุณภาพ การขายโคจึงเป็นในลักษณะต่างคนต่างขาย ทำให้มีอำนาจในการต่อรองราคา

2) จัดทะเบียนฟาร์มเกษตรกรที่เลี้ยงโคและจัดตั้งศูนย์สารสนเทศโคเนื้อ เพื่อให้ทราบข้อมูลด้านการผลิตและความต้องการของตลาดโคเนื้อ

เนื่องจากขาดศูนย์ข้อมูลในการติดต่อประสานงานระหว่างเกษตรกรผู้ผลิตโคเนื้อและเกษตรกรที่มีความต้องการจะซื้อโคไปเลี้ยง หรือพ่อค้าที่ ต้องการจะซื้อโคไปฆ่า เพราะปัจจุบันยังเกิดปัญหาเกษตรกรผลิตโคเนื้อแล้วไม่รู้ว่าขายที่ไหน แต่ขณะเดียวกันเกษตรกรที่มีความต้องการจะซื้อโคไปเลี้ยง หรือพ่อค้าที่ ต้องการจะซื้อโคไปฆ่า ก็ไม่รู้ว่าหาซื้อโคได้จากที่ใด

3) พัฒนาตลาดโคมีชีวิต ให้มีระบบสืบย้อนกลับได้ (Traceability) ว่าโคมีประวัติมาจากที่ไหน มีระบบการจัดการการเลี้ยงเป็นอย่างไร และสามารถควบคุมสถานการณ์ได้ถ้าหากเกิดโรคระบาด

4) ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการขยายตลาดขายพันธุ์โคเนื้อ และเนื้อโคคุณภาพในต่างประเทศ โดยเน้นประเทศในเขต ASEAN เป็นอันดับแรก

3.2 ตลาดเนื้อโค

1) แนะนำ เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ให้มีการบริโภคเนื้อโคขุนที่ผลิตภายในประเทศเพิ่มมากขึ้น และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การใช้ประโยชน์จากเนื้อโคแต่ละชิ้นส่วน ในการประกอบอาหารให้เหมาะสมกับประเภทของอาหารให้แก่ผู้ประกอบการและผู้บริโภค

2) พัฒนาโรงฆ่าโคให้ได้มาตรฐาน สะอาด ถูกสุขอนามัย พร้อมทั้งมีเครื่องหมายรับรองคุณภาพ เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้บริโภค เป็นการขยายตลาดเนื้อโคคุณภาพเพิ่มขึ้น

3) ปรับปรุงรูปแบบการจำหน่ายเนื้อในตลาดสด โดยกำหนดให้เก็บรักษาเนื้อสัตว์ในตู้เย็นเพื่อการจำหน่าย เพื่อสร้างระบบอาหารปลอดภัย (Food Safety)

4) ศึกษา วิจัยการแปรรูปเนื้อโคเป็นอาหารประเภทพร้อมบริโภค (ready to eat) ซึ่งประเทศไทยมีจุดแข็งคือ อาหารไทยเป็นที่รู้จักแพร่หลายในต่างประเทศอยู่แล้ว ทำให้มีความได้เปรียบในการแข่งขันในตลาดส่งออก

5) สร้างเครื่องหมายสินค้า (brand) จากเนื้อโคพื้นเมือง ซึ่งมีจุดเด่นพิเศษ เช่น เส้นใยกล้ามเนื้อละเอียด มีไขมันต่ำ เป็นเนื้อโคของไทย ซึ่งชาวต่างชาติอาจต้องการชิมรสชาติของเนื้อ

6) สร้างเนื้อธรรมชาติ (Natural beef) หรือเนื้ออินทรีย์ (Organic beef) จากโคกินหญ้าซึ่งมีต้นทุนต่ำ โดยใช้โคพื้นเมืองของประเทศ โดยเน้นระบบการผลิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง

7) พัฒนาความรู้ให้แก่ผู้ประกอบการ หรือเจ้าของโรงฆ่า และผู้ตัดแต่งเนื้อโค ให้มีความรู้ความสามารถ ในการเก็บรักษาเนื้อโคหลังถูกฆ่า แยกชนิดของเนื้อตามคุณภาพ (Grading) มีความรู้ความสามารถในการตัดแต่งซาก ทำให้มีชิ้นส่วนรองของเนื้อหลังตัดแต่งในปริมาณลดลง สร้างมูลค่าเนื้อโคให้สูงมากขึ้น

8) ควบคุมการนำเข้าเนื้อโคจากต่างประเทศ เพื่อป้องกันราคาเนื้อโคในประเทศตกต่ำ

9) ส่งเสริมสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์จำหน่ายและศูนย์กระจายสินค้าเนื้อโคคุณภาพของสหกรณ์โคเนื้อในเมืองใหญ่ๆ และแหล่งท่องเที่ยวสำคัญๆ เพื่อให้ผู้บริโภคหรือผู้ซื้อ มีความสะดวกและสามารถซื้อเนื้อโคคุณภาพ ปลอดภัย ของสหกรณ์อย่างมั่นใจไว้กังวลได้โดยตรง

4. แผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาวิจัย มีมาตรการและแนวทางการดำเนินงานดังนี้

1) ศึกษาวิจัยและทดสอบพันธุ์โคที่เหมาะสมกับประเทศไทย และกระจายพันธุ์สู่เกษตรกร เพื่อช่วยในการขยายพันธุ์

2) ศึกษาวิจัยด้านอาหารสัตว์ พันธุ์พืชอาหารสัตว์ และการใช้อาหารสัตว์ และเผยแพร่สู่เกษตรกรเพื่อลดต้นทุนการผลิต

3) ศึกษาวิจัยเทคโนโลยีชีวภาพการพัฒนาโคเนื้อ เช่น การ Cloning การย้ายฝากตัวอ่อน (Embryo Transfer) การพัฒนาการผสมเทียม

4) ศึกษาวิจัยระบบการจัดการภายหลังการฆ่า เช่น การเก็บรักษา การบ่มซาก การตัดแต่งซาก การแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ และถ่ายทอดความรู้สู่ผู้ประกอบการ และเจ้าของโรงฆ่าสัตว์

5) ศึกษาวิจัยระบบและกลไกการตลาดโคเนื้อทั้งในประเทศและต่างประเทศ

6) การกระจายความรู้จากผลการศึกษาสู่เกษตรกร และผู้ประกอบการ เพื่อให้มีความรู้ความสามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้

5. แผนยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการองค์กร มีมาตรการและแนวทางการดำเนินงานดังนี้

1) ส่งเสริมสนับสนุนให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อรวมตัวเป็นสถาบันเกษตรกรและสร้างเครือข่าย เพื่อการพัฒนาโคเนื้อทั้งระบบการผลิตและการตลาด โดยประสานกับสถาบันการเงินเพื่อจัดหาแหล่งเงินกู้ระยะยาวดอกเบี้ยต่ำ สนับสนุนให้สถาบันเกษตรกรกู้เพื่อการลงทุนในการพัฒนาอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อ

2) จัดตั้งศูนย์สารสนเทศโคเนื้อ เพื่อทำหน้าที่

(1) ประสานความร่วมมือด้านข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่มีหน้าที่รวบรวมข้อมูลการนำเข้า ส่งออก และการค้าเนื้อโค โคเนื้อ ผลิตภัณฑ์และผลิตภัณฑ์จากโคเนื้อ ความเคลื่อนไหวทั้งภายในและภายนอกประเทศที่เป็นผลจากข้อตกลงเขตการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย และเขตการค้าเสรีระหว่างไทยกับประเทศอื่นๆ ที่จะทำข้อตกลงในอนาคต ซึ่งพิกัดสินค้าที่เกี่ยวข้องกับโคเนื้ออยู่ในเงื่อนไข

(2) บริหารจัดการรวบรวมข้อมูลให้เป็นปัจจุบันที่สุด กลั่นกรองและเผยแพร่สู่ผู้เลี้ยงโคเนื้อทั่วประเทศ

(3) วิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อซึ่งได้รับผลกระทบ โดยเฉพาะในทางลบอันเนื่องจากการจัดทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีต่อรัฐบาล เพื่อปกป้องอาชีพของเกษตรกร

3) ปรับปรุงหรือแก้ไขกฎหมายและระเบียบที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาระบบการผลิตและการตลาดโคเนื้อ ได้แก่

(1) พระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ พ.ศ.2482 ที่กำหนดให้โคเนื้อเป็นสัตว์พาหนะ ต้องจัดทำตัวพิมพ์รูปพรรณ ซึ่งปัจจุบันการเลี้ยงโคเนื้อไม่ได้ใช้แรงงานเหมือนในอดีต แต่เลี้ยงเพื่อการผลิตเนื้อเป็นอาหาร และในทางปฏิบัติจริงก็ไม่มีกรจัดทำตัวพิมพ์รูปพรรณ จึงทำให้เกิดปัญหาการทุจริต หรือประพฤตินิชอบในการเคลื่อนย้ายโค

(2) พระราชบัญญัติการฆ่าและจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ.2535 ให้พนักงานมีอำนาจในการจับกุมผู้กระทำผิด และมีการควบคุมการขนส่งซากสัตว์ที่ถูกสุกสุกสุกได้

(3) ระเบียบของกรมปศุสัตว์ว่าด้วยการอนุญาต การตรวจโรคและการทำลายเชื้อโรค ในการเคลื่อนย้ายสัตว์ หรือซากสัตว์ภายในราชอาณาจักร พ.ศ.2546 บางส่วน ซึ่งไม่เอื้ออำนวยต่อระบบการตลาด เช่น การเคลื่อนย้ายโคขุน หรือซากสัตว์เข้าไปในพื้นที่เขตปลอดโรค ทำให้เสียโอกาสในการแข่งขันกับตลาดเนื้อโคที่นำเข้าจากต่างประเทศ

4) ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของสินค้าเนื้อโคคุณภาพของสหกรณ์โคเนื้อโดยการนำระบบการบริหารจัดการแบบ Cluster มาขับเคลื่อนตลอดห่วงโซ่การผลิตและการตลาด

10. ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. มีแผนแม่บทในการพัฒนาโคเนื้อที่รัฐบาลสามารถใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายในการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ สนับสนุนให้เกษตรกรเลี้ยงโคเนื้อเป็นอาชีพที่มั่นคงได้
2. สามารถผลิตโคเนื้อได้เพิ่มขึ้น ดังนี้
  - 2.3 ผลิตโคเนื้อได้เพิ่มขึ้นปีละ 0.2 ล้านตัว มูลค่าตัวละ 8,000 บาทเป็นเงิน 1,600 ล้านบาท ระยะเวลา 4 ปี รวมเป็นเงิน 6,400 ล้านบาท
  - 2.4 ผลิตเนื้อโคได้เพิ่มขึ้นจากน้ำหนักโคมีชีวิตตัวละ 300 กก. เพิ่มขึ้นเป็น 350 กก. จำนวน 0.02 ล้านตัว คิดเป็นน้ำหนักเพิ่มรวม 10 ล้านกิโลกรัม กิโลกรัมละ 35 บาท คิดเป็นมูลค่า 350 ล้านบาท รวม 4 ปี รวมเป็นเงิน 1,400 ล้านบาท
3. ผลิตเนื้อคุณภาพได้เพิ่มขึ้นสามารถใช้ทดแทนเนื้อโคนำเข้าจากต่างประเทศ ปีละ 200 ตัน มูลค่าเป็นเงิน 38 ล้านบาท ระยะเวลา 4 ปี รวมเป็นเงิน 152 ล้านบาท
4. มีการส่งออกโคมีชีวิตไปจำหน่ายต่างประเทศเพิ่มขึ้นปีละ 19,000 ตัว มูลค่าตัวละ 15,000 บาท คิดเป็นเงิน 285 ล้านบาท ระยะเวลา 4 ปี รวมเป็นเงิน 1,140 ล้านบาท

11. โครงการรองรับยุทธศาสตร์

เพื่อให้การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์โคเนื้อบรรลุตามวัตถุประสงค์ สามารถผลิตเนื้อโคให้เพียงพอต่อการบริโภคในประเทศ ลดการนำเข้าและเหลือเพื่อส่งออก และเพื่อสร้างเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันในระยะยาวให้กับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ จึงได้จัดทำโครงการเพื่อรองรับแผนยุทธศาสตร์ด้านต่างๆ ดังนี้

1. แผนยุทธศาสตร์ด้านการผลิตโคเนื้อ มี 5 โครงการ

1) โครงการฝึกอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการผลิตโคเนื้อ

ตัวชี้วัด	- จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการฝึกอบรม
เป้าหมาย	- เกษตรกร จำนวนปีละ 25,000 คน รวม 100,000 คน
วิธีการ	- ฝึกอบรม ศึกษา ดูงาน จัดตั้งฟาร์มสาธิตแก่เกษตรกร
งบประมาณ -	เป็นงบดำเนินงานปีละ 12.5 ล้านบาท รวมเป็นเงิน 50.0 ล้านบาท
ระยะเวลาดำเนินการ	- ปี 2554 – 2557
หน่วยงานที่รับผิดชอบ	กรมปศุสัตว์ สถาบันการศึกษา สมาคมโคเนื้อแห่งประเทศไทย

2) โครงการสนับสนุนปัจจัยการผลิตเพื่อรักษาแม่โคเนื้อพันธุ์ดีไว้ขยายพันธุ์

ตัวชี้วัด	- จำนวนแม่โคและลูกโคเนื้อพันธุ์ดีที่ขึ้นทะเบียน
เป้าหมาย	- สนับสนุนให้เกษตรกรเก็บรักษาแม่โคเนื้อพันธุ์ดีไว้ขยายพันธุ์ปีละ 250,000 ตัว
วิธีการ	1. เกษตรกรผู้เลี้ยงแม่โคต้องแจ้งขอขึ้นทะเบียนแม่โคที่เข้าร่วมโครงการกับปศุสัตว์อำเภอในพื้นที่ 2. ปศุสัตว์อำเภอออกเลขรหัสประจำตัวแม่โค (National Identification) ของเกษตรกรที่ขอขึ้นทะเบียนเข้าร่วมโครงการ 3. กรมปศุสัตว์ให้การปรับปรุงพันธุ์ โดยวิธีผสมเทียมหรือใช้โคพ่อพันธุ์ดี 4. เมื่อแม่โคที่จดทะเบียนคลอดลูก เกษตรกรต้องแจ้งเกิดของลูกภายใน 15 วัน ให้ปศุสัตว์อำเภอในพื้นที่ทราบ 5. ปศุสัตว์อำเภอในพื้นที่จะออกเลขรหัสประจำตัวสัตว์พร้อมพันธุ์ประวัติ (Pedigree) เพื่อขึ้นทะเบียนลูกโค 6. หลังจากแจ้งเกิด ภายใน 60 วัน ปศุสัตว์อำเภอในพื้นที่ต้องออกไปติดเบอร์หุรหัสประจำตัวสัตว์ พร้อมจ่ายปัจจัยสนับสนุนการผลิตลูกโคให้แก่เจ้าของแม่โคในมูลค่าอัตราตัวละ 1,000 บาท

งบประมาณ -	เป็นงบดำเนินงานปีละ 18.92 ล้านบาท งบลงทุน 2.51 ล้านบาท งบสนับสนุนปัจจัยการผลิตปีที่ 1 และ 2 ปีละ 250 ล้านบาท รวมเป็นเงิน 579.69 ล้านบาท
ระยะเวลาดำเนินการ -	ปี 2554 – 2557
หน่วยงานที่รับผิดชอบ	กรมปศุสัตว์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ องค์การบริหารส่วนตำบล สมาคมโคเนื้อแห่งประเทศไทย

3) โครงการผลิตเนื้อโคคุณภาพสำหรับตลาดระดับสูงโดยวิธีผสมเทียม

ตัวชี้วัด	- จำนวนโคคุณภาพสำหรับตลาดระดับสูงที่ผลิตได้โดยวิธีผสมเทียม
เป้าหมาย	- ให้บริการผสมเทียมปีละ 120,000 แม่ ผลิตลูกโคปีละ 60,000 ตัว - ผลิตโคขุนคุณภาพสูงปีละ 30,000 ตัว
วิธีการ	- ให้บริการผสมเทียมโดยใช้น้ำเชื้อโคพันธุ์ชาโรเลส์ พันธุ์ตาก พันธุ์กำแพงแสน และพันธุ์บรินทร์บุรี
งบประมาณ -	เป็นงบดำเนินงานปีละ 55.0 ล้านบาท รวมเป็นเงิน 220 ล้านบาท
ระยะเวลาดำเนินการ -	ปี 2554 – 2557
หน่วยงานที่รับผิดชอบ	กรมปศุสัตว์ องค์การบริหารส่วนตำบล หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา สมาคมโคเนื้อแห่งประเทศไทย

4) โครงการผลิตเนื้อโคคุณภาพโดยวิธีใช้โคพ่อพันธุ์

ตัวชี้วัด	- จำนวนลูกโคที่เกิดจากการผสมพันธุ์โดยใช้โคพ่อพันธุ์
เป้าหมาย	- จัดหาพ่อโคพันธุ์ดีให้กลุ่มเกษตรกรยืมไปใช้ผสมพันธุ์ปีละ 500 ตัว รวม 2,000 ตัว - ผลิตลูกโคคุณภาพดี จำนวน 30 ตัวต่อพ่อโคพันธุ์ 1 ตัว/ปี รวม 150,000 ตัว
วิธีการ	- จัดหาพ่อโคพันธุ์ดีให้กลุ่มเกษตรกรยืมไปใช้ผสมพันธุ์กลุ่มละ 1 ตัว

งบประมาณ - เป็นงบดำเนินงานปีละ 2.0 ล้านบาท งบค่าครุภัณฑ์
ปีละ 25.0 ล้านบาท รวมเป็นเงิน 108.0 ล้านบาท
ระยะเวลาดำเนินการ - ปี 2554 – 2557
หน่วยงานที่รับผิดชอบ กรมปศุสัตว์ สมาคมโคเนื้อแห่งประเทศไทย

5) โครงการส่งเสริมการปลูกพืชอาหารสัตว์

ตัวชี้วัด - จำนวนเกษตรกรปลูกพืชอาหารสัตว์เพื่อจัดทำ
แปลงหญ้าเลี้ยงโคเนื้อ
เป้าหมาย - จำนวนเกษตรกรปีละ 25,000 ราย รวมเกษตรกร
100,000 ราย พื้นที่ 200,000 ไร่
วิธีการ - ฝึกอบรมเกษตรกรจัดทำแปลงหญ้า
- สนับสนุนเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์รายละ 4 กก.
งบประมาณ - เป็นงบดำเนินงานปีละ 9.0 ล้านบาท
รวมเป็นเงิน 36.0 ล้านบาท
ระยะเวลาดำเนินการ - ปี 2554 - 2557
หน่วยงานที่รับผิดชอบ กรมปศุสัตว์ องค์การบริหารส่วนตำบล

6) โครงการรณรงค์ถ่ายพยาธิลูกโคเนื้อ

ตัวชี้วัด - จำนวนลูกโคเนื้อที่ได้รับการถ่ายพยาธิ
เป้าหมาย - ถ่ายพยาธิลูกโคเนื้อปีละ 200,000 ตัว
รวม 800,000 ตัว
วิธีการ - สนับสนุนยาถ่ายพยาธิให้เกษตรกรทำการถ่ายพยาธิ
ลูกโคเนื้อเพื่อลดอัตราการตายจากพยาธิ
งบประมาณ - เป็นงบประมาณค่าดำเนินการปีละ 15.0 ล้านบาท
รวมเป็นเงิน 60.0 ล้านบาท
ระยะเวลาดำเนินการ - ปี 2554 – 2557
หน่วยงานที่รับผิดชอบ กรมปศุสัตว์

7) โครงการฟาร์มปศุสัตว์อินทรีย์ (Organic Farm)

ตัวชี้วัด	- จำนวนฟาร์มโคเนื้อปลอดสารพิษ สารเคมี
เป้าหมาย	- เพิ่มการผลิตฟาร์มโคเนื้อปลอดสารพิษ สารเคมี ปีละ 20 ฟาร์ม
วิธีการ	- สนับสนุน จัดทะเบียนฟาร์มปลอดสารพิษ สารเคมี - ตรวจเฝ้าระวัง รับรอง Organic Farm - สนับสนุนด้านการตลาด และประชาสัมพันธ์ ในประเทศ และต่างประเทศ
งบประมาณ -	เป็นงบดำเนินงานปีละ 1.25 ล้านบาท รวมเป็นเงิน 5.0 ล้านบาท
ระยะเวลาดำเนินการ -	ปี 2554 – 2557

2. แผนยุทธศาสตร์ด้านการควบคุมป้องกันโรคระบาดสัตว์ มี 4 โครงการ

1) โครงการจัดทำเครื่องหมายและขึ้นทะเบียนปศุสัตว์แห่งชาติ

ตัวชี้วัด	- จำนวนสัตว์ที่ได้รับการขึ้นทะเบียน
เป้าหมาย	- จัดทำเครื่องหมายและขึ้นทะเบียนโคเนื้อ ปีละ 500,000 ตัว
วิธีการ	- จัดทำเครื่องหมายโคเนื้อของเกษตรกร โดยการติดเบอร์หู - ทำการบันทึกข้อมูลการขึ้นทะเบียนโคเนื้อที่ได้จัดทำ เครื่องหมายลงในระบบคอมพิวเตอร์
งบประมาณ -	เป็นงบดำเนินงานปีละ 15.0 ล้านบาท รวมเป็นเงิน 60.0 ล้านบาท
ระยะเวลาดำเนินการ -	ปี 2554 – 2557
หน่วยงานที่รับผิดชอบ	กรมปศุสัตว์ NECTEC และ FAO.

2) โครงการการควบคุมป้องกันโรคระบาดสัตว์นำเข้าจากต่างประเทศ

ตัวชี้วัด	- จำนวนสัตว์และเนื้อสัตว์ที่ได้รับการตรวจผ่าน ด่านกักกันสัตว์
เป้าหมาย	- ด่านกักกันสัตว์ชายแดน 26 แห่ง
วิธีการ	- เพิ่มประสิทธิภาพในการควบคุมป้องกันโรค ระบาดสัตว์ที่ด่านกักกันสัตว์ตามแนวชายแดน

- ใช้มาตรการควบคุมการเคลื่อนย้ายสัตว์ภายในประเทศ
  - ควบคุมการนำเข้าโคมีชีวิตและเนื้อโคจากต่างประเทศ
- งบประมาณ** - เป็นงบดำเนินงานปีละ 3.9 ล้านบาท
รวมเป็นเงิน 15.6 ล้านบาท
- ระยะเวลาดำเนินการ** - ปี 2554 – 2557
- หน่วยงานที่รับผิดชอบ** กรมปศุสัตว์ องค์การบริหารส่วนตำบล
สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมศุลกากร

3) โครงการกำแพงเศรษฐกิจแนวชายแดน

- ตัวชี้วัด** - จำนวนเจ้าหน้าที่ของรัฐจากประเทศพม่า ลาว กัมพูชา มาเลเซีย และเวียดนาม ที่ได้ผ่านการฝึกอบรม
- เป้าหมาย** - ปีละ 20 คน รวม 60 คน
- วิธีการ** - ฝึกอบรมการจัดการผลิตโคเนื้อ การป้องกันกำจัดโรคระบาดสัตว์แก่เจ้าหน้าที่รัฐ
- สนับสนุนวัคซีนป้องกันโรคระบาดสัตว์
  - สนับสนุนโคพ่อพันธุ์เพื่อการปรับปรุงพันธุ์
- งบประมาณ** - เป็นงบดำเนินงานปีละ 4.0 ล้านบาท
รวมเป็นเงิน 12.0 ล้านบาท
- ระยะเวลาดำเนินการ** - ปี 2554 – 2556
- หน่วยงานที่รับผิดชอบ** กรมวิเทศสหการ กรมปศุสัตว์ สถาบันการศึกษา
สมาคมโคเนื้อแห่งประเทศไทย
- หน่วยงานที่รับผิดชอบ** กรมปศุสัตว์ มกอช. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

3. แผนยุทธศาสตร์ด้านพัฒนาระบบการตลาด มี 4 โครงการ

1) โครงการพัฒนาโรงฆ่าสัตว์เพื่อการบริโภคภายในประเทศ

- ตัวชี้วัด** - จำนวนพนักงานโรงฆ่าสัตว์ที่ได้รับการฝึกอบรม
พัฒนาความรู้เกี่ยวกับโรงฆ่าสัตว์
- เป้าหมาย** - ฝึกอบรมพนักงานโรงฆ่าสัตว์ปีละจำนวน 1,000 คน
รวม 4,000 คน

วิธีการ -	จัดฝึกอบรมให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในการควบคุมโรงฆ่าสัตว์ การฆ่าและ ถึงขั้นตอนที่สะอาด การแล่หนังเพื่อให้ได้หนังที่มีคุณภาพ การจัดการก่อนฆ่า ขณะฆ่า และหลังฆ่า เพื่อให้เนื้อที่สะอาด ปลอดภัย ต่อผู้บริโภค
งบประมาณ -	เป็นงบดำเนินงานปีละ 2.0 ล้านบาท รวมเป็นเงิน 8.0 ล้านบาท
ระยะเวลาดำเนินการ	- ปี 2554 – 2557
หน่วยงานที่รับผิดชอบ	กรมปศุสัตว์ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมอนามัย องค์การอาหารและยา กรมการปกครอง เทศบาล และ อบต.

2) โครงการประชาสัมพันธ์การบริโภคเนื้อโคไทย

ตัวชี้วัด	- จำนวนประชาชนที่บริโภคเนื้อโคไทยเพิ่มขึ้น
เป้าหมาย	- ประชาชนมีการบริโภคเนื้อเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ต่อปี
วิธีการ	- จัดทำ Story เนื้อโคไทย การใช้ประโยชน์ของเนื้อโค และประโยชน์การบริโภคเนื้อโค ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่สู่ผู้บริโภค ผ่านสื่อต่างๆ เช่นทางโทรทัศน์ สถานีวิทยุ และสิ่งพิมพ์ - จัดทำเครื่องหมายรับรองเนื้อโคที่ผ่านระบบการเลี้ยงหรือโรงฆ่าสัตว์ที่ได้มาตรฐาน เพื่อสร้างความมั่นใจให้ผู้บริโภค - จัดงานประชาสัมพันธ์วันบริโภคเนื้อโคไทยปีละ 2 ครั้ง - จัดงานวันโคเนื้อประจำภาค ปีละ 4 ครั้ง
งบประมาณ	- เป็นงบดำเนินงานปีละ 20.0 ล้านบาท รวมเป็นเงิน 80.0 ล้านบาท
ระยะเวลาดำเนินการ	- ปี 2554 – 2557
หน่วยงานที่รับผิดชอบ	กรมปศุสัตว์ มกอช. สมาคมโคเนื้อแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ กรมการค้าภายใน กรมการค้าต่างประเทศ

3) โครงการส่งเสริมการผลิตโคเนื้อเพื่อการส่งออก

ตัวชี้วัด	- มูลค่าโคเนื้อ เนื้อโคและผลิตภัณฑ์ที่ส่งไป จำหน่ายต่างประเทศที่เพิ่มขึ้น
เป้าหมาย	- ส่งออกโคเนื้อ เนื้อโค และผลิตภัณฑ์ไปจำหน่าย ต่างประเทศมูลค่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 ต่อปี
วิธีการ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ประชาสัมพันธ์รายละเอียดโครงการ 2. กำหนดพื้นที่การดำเนินโครงการ 3. จัดทำเครื่องหมายและขึ้นทะเบียนสัตว์และกำหนด พิกัดสถานที่ที่เกี่ยวข้อง 4. เสริมสร้างภูมิคุ้มกันโรคปากเท้าและเท้าเปื่อยโดย การฉีดวัคซีน 5. ควบคุมการเคลื่อนย้ายสัตว์และซากสัตว์ 6. ควบคุมโรคและเฝ้าระวังโรคระบาดสัตว์ 7. รับรองฟาร์มปลอดโรคปากและเท้าเปื่อย 8. ติดตามการเจรจาเปิดตลาดการค้าโคเนื้อ เนื้อโค และผลิตภัณฑ์กับต่างประเทศโดย <ol style="list-style-type: none"> 8.1 ส่งเจ้าหน้าที่ภาครัฐและภาคเอกชนไปศึกษา ดูงาน และติดต่อเจรจาการค้าเพื่อขยายตลาด การค้าโคเนื้อ เนื้อโค และผลิตภัณฑ์ใน ต่างประเทศ 8.2 สนับสนุนให้เอกชนร่วมการออกร้านจัดแสดง นิทรรศการ ผลิตภัณฑ์และสินค้าเนื้อโคเพื่อ ประชาสัมพันธ์ในตลาดต่างประเทศ 9. การพัฒนาโรงฆ่าโค – กระบือ เพื่อการส่งออก 10. การพัฒนาปรับปรุงผู้ประกอบการรับซื้อสัตว์และ ขนส่ง
งบประมาณ	- เป็นงบดำเนินงานปีละ 25.0 ล้านบาท รวมเป็นเงิน 100.0 ล้านบาท
ระยะเวลาดำเนินการ	- ปี 2554 – 2557
หน่วยงานที่รับผิดชอบ	กรมปศุสัตว์ กรมการค้าต่างประเทศ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ สมาคมโคเนื้อแห่งประเทศไทย

4) โครงการสร้างมาตรฐานคุณภาพเนื้อโคเพื่อการค้า

ตัวชี้วัด	- จำนวนเนื้อสัตว์คุณภาพที่มีอยู่ในตลาด
เป้าหมาย	- จำนวนเนื้อสัตว์อนามัย ในท้องตลาด - ประมาณเนื้อสัตว์คุณภาพที่ผ่านการรับรองจากสถาบันของรัฐ
วิธีการ	- ออกมาตรฐานเนื้อสัตว์อนามัย - ส่งเจ้าหน้าที่ ติดตาม กำกับขั้นตอนมาตรฐานตลอดถึงรับรองการฆ่าที่ได้มาตรฐาน มีใบกำกับรับรองคุณภาพ
งบประมาณ -	เป็นงบดำเนินงานปีละ 2.5 ล้านบาท รวมเป็นเงิน 10.0 ล้านบาท
ระยะเวลาดำเนินการ -	ปี 2554 – 2557
หน่วยงานที่รับผิดชอบ	กรมปศุสัตว์ มกอช. กรมอนามัย กรมการค้าภายใน คณะกรรมการอาหารและยา (อย.) สมาคมผู้ค้าโค-กระบือและเนื้อชำแหละ

4. ยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาวิจัย มี 5 โครงการ

1) โครงการวิจัย ทดสอบพันธุ์ และกระจายพันธุ์โคพันธุ์เนื้อที่เหมาะสมกับประเทศไทย

ตัวชี้วัด	- จำนวนพ่อ, แม่โคพันธุ์ที่ผลิตได้
เป้าหมาย	- พ่อพันธุ์ 500 ตัว แม่พันธุ์ 10,000 ตัว
วิธีการ	- ศึกษาวิจัยการปรับปรุง ทดสอบพันธุ์เพื่อสร้างโคพันธุ์ตาก, พันธุ์กำแพงแสน, พันธุ์บราห์มัน, พันธุ์กบินทร์บุรี พันธุ์ทาจิมะ พันธุ์ไทยแบร์ค และพันธุ์พื้นเมือง
งบประมาณ	- เป็นงบดำเนินงานปีละ 20 ล้านบาท รวมเป็นเงิน 80.0 ล้านบาท
ระยะเวลาดำเนินการ	- ปี 2554 – 2557
หน่วยงานที่รับผิดชอบ	กรมปศุสัตว์ สถาบันการศึกษา สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สมาคมโคเนื้อแห่งประเทศไทย กลุ่มเกษตรกรเครือข่ายผู้เลี้ยงโคเนื้อ

2) โครงการวิจัยการแปรรูปเนื้อโคและหนังโคเพื่อทำผลิตภัณฑ์ชนิดต่างๆ

ตัวชี้วัด	- จำนวนเรื่องที่ดำเนินการศึกษาวิจัย
เป้าหมาย	- ศึกษาวิจัยเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการแปรรูปเนื้อและหนังโคเพื่อทำผลิตภัณฑ์ชนิดต่างๆ ปีละ 2 เรื่อง
วิธีการ	- ดำเนินการศึกษาวิจัยเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการแปรรูปเนื้อและหนังโคเพื่อทำผลิตภัณฑ์
งบประมาณ	- งบดำเนินการศึกษาวิจัย ปีละ 3.0 ล้านบาท รวม 12.0 ล้านบาท
ระยะเวลาดำเนินการ	- ปี 2554 – 2557
หน่วยงานที่รับผิดชอบ	กรมปศุสัตว์ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงอุตสาหกรรม สถาบันการศึกษา สมาคมอุตสาหกรรมฟอกหนัง

3) โครงการศึกษาวิจัยด้านอาหารสัตว์

ตัวชี้วัด	- จำนวนเรื่องที่ดำเนินการศึกษาวิจัย
เป้าหมาย	- ปีละ 3 เรื่อง รวมจำนวน 12 เรื่อง
วิธีการ	- ศึกษาวิจัยด้านอาหารสัตว์ และการจัดการใช้ อาหารสัตว์
งบประมาณ -	เป็นงบดำเนินงานปีละ 3.0 ล้านบาท รวมเป็นเงิน 12.00 ล้านบาท
ระยะเวลาดำเนินการ	- ปี 2554 – 2557
หน่วยงานที่รับผิดชอบ	กรมปศุสัตว์ สถาบันการศึกษา

4) โครงการศึกษาระบบและกลไกการตลาดโคเนื้อ

ตัวชี้วัด	- จำนวนเรื่องที่ดำเนินการศึกษาวิจัย
เป้าหมาย	- ปีละ 2 เรื่อง รวมจำนวน 8 เรื่อง
วิธีการ	- ดำเนินการศึกษาระบบและกลไกการตลาด โคเนื้อ
งบประมาณ -	งบดำเนินการศึกษาวิจัย ปีละ 3.0 ล้านบาท รวมเป็นเงิน 12.0 ล้านบาท
ระยะเวลาดำเนินการ	- ปี 2554 – 2557
หน่วยงานที่รับผิดชอบ	กรมปศุสัตว์ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กรมการค้าภายใน สถาบันการศึกษา

5) โครงการศึกษาวิจัยเทคโนโลยีชีวภาพการพัฒนาโคเนื้อ

ตัวชี้วัด	- จำนวนเรื่องที่ดำเนินการศึกษาวิจัย
เป้าหมาย	- ปีละ 2 เรื่อง รวมจำนวน 8 เรื่อง
วิธีการ	- ดำเนินการศึกษาค้นคว้าเทคโนโลยีชีวภาพการพัฒนาโคเนื้อ
งบประมาณ -	งบดำเนินการศึกษาวิจัย ปีละ 3.0 ล้านบาท รวมเป็นเงิน 12.0 ล้านบาท
ระยะเวลาดำเนินการ	- ปี 2554 – 2557
หน่วยงานที่รับผิดชอบ	กรมปศุสัตว์ สถาบันการศึกษา หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา

5. แผนยุทธศาสตร์ด้านบริหารจัดการองค์กร มี 3 โครงการ

1) โครงการส่งเสริมสนับสนุน สถาบันเกษตรกร

ตัวชี้วัด	- จำนวนกลุ่มหรือสหกรณ์ที่พัฒนา เพื่อดำเนินการระบบการผลิตหรือการตลาดโคเนื้อ
เป้าหมาย	- ปีละ 15 กลุ่ม/สหกรณ์ รวม 60 กลุ่ม/สหกรณ์
วิธีการ	- ส่งเสริมสนับสนุนกลุ่มหรือสหกรณ์ผู้ผลิต หรือดำเนินการระบบตลาดหรือแปรรูปโคเนื้อ - จัดหาเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำให้สมาชิกสหกรณ์ยืมเพื่อการลงทุน ผ่านกลุ่มหรือสหกรณ์กลุ่มละ 15 ล้านบาท
งบประมาณ -	งบดำเนินการ ปีละ 3.0 ล้านบาท - งบเงินกู้ปีละ 225 ล้านบาท รวมเป็นเงินทั้งหมด 912 ล้านบาท
ระยะเวลาดำเนินการ	- ปี 2554 – 2557
หน่วยงานที่รับผิดชอบ	กรมปศุสัตว์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ ธ.ก.ส.

2) โครงการจัดตั้งศูนย์สารสนเทศโคเนื้อ

ตัวชี้วัด	- ระบบสารสนเทศที่สามารถเชื่อมโยงระบบการผลิตและการตลาดได้
เป้าหมาย	- จัดทำระบบสารสนเทศโคเนื้อ จำนวน 1 ระบบ
วิธีการ	- จ้างเหมาจัดทำระบบสารสนเทศที่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลระบบการผลิต และการตลาดได้

	- จัดทะเบียนฟาร์มโคเนื้อ
งบประมาณ	- เป็นงบประมาณจ้างมาจัดทำระบบเป็นเงิน 20.0 ล้านบาท และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ปีละ 2 ล้านบาท รวมเป็นเงิน 28.0 ล้านบาท
ระยะเวลาดำเนินการ	- ปี 2554 – 2557
หน่วยงานที่รับผิดชอบ	- กรมปศุสัตว์ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานสถิติแห่งชาติ NECTEC

3) โครงการปรับปรุงหรือแก้ไขระเบียบและกฎหมาย

ตัวชี้วัด	- ความพึงพอใจของประชาชนที่ได้รับผลกระทบ ต่อการใช้กฎระเบียบหรือกฎหมายด้านปศุสัตว์
เป้าหมาย	- ประชาชนมีความพึงพอใจระเบียบ หรือกฎหมาย ที่บังคับใช้ไม่น้อยกว่า 90 %
วิธีการ	- ดำเนินการแก้ไขระเบียบ กฎหมายที่ไม่ เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาระบบการผลิต การตลาดโคเนื้อ
งบประมาณ -	งบดำเนินการ ปีละ 1.0 ล้านบาท รวมเป็นเงิน 2.0 ล้านบาท
ระยะเวลาดำเนินการ	- ปี 2554 – 2555
หน่วยงานที่รับผิดชอบ	- กรมปศุสัตว์ สำนักงานอัยการสูงสุด กรมการปกครองท้องถิ่น กรมการปกครอง สมาคมโคเนื้อแห่งประเทศไทย

สรุปแผนงาน/โครงการและงบประมาณรองรับแผนยุทธศาสตร์พัฒนาโคเนื้อ

หน่วย : ล้านบาท

ชื่อแผน/โครงการ	2554	2555	2556	2557	รวม	หมายเหตุ
1. แผนยุทธศาสตร์ด้านการผลิตโคเนื้อ	392.68	388.67	138.67	138.67	1058.69	
1.1 โครงการฝึกอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตโคเนื้อ	12.5	12.5	12.5	12.5	50.0	
1.2 โครงการสนับสนุนปัจจัยการผลิตเพื่อรักษาแม่โคเนื้อพันธุ์ดีไว้ขยายพันธุ์	272.93	268.92	18.92	18.92	579.69	งบอุดหนุน 500 ล้านบาท
1.3 โครงการผลิตเนื้อโคคุณภาพสำหรับตลาดระดับสูงโดยวิธีผสมเทียม	55.0	55.0	55.0	55.0	220.0	
1.4 โครงการผลิตเนื้อโคคุณภาพโดยวิธีใช้โคพ่อพันธุ์	27.0	27.0	27.0	27.0	108.0	งบค่าครุภัณฑ์ 100 ล้านบาท
1.5 โครงการส่งเสริมการปลูกพืชอาหารสัตว์	9.0	9.0	9.0	9.0	36.0	
1.6 โครงการรณรงค์ถ่ายพยาธิลูกโคเนื้อ	15.0	15.0	15.0	15.0	60.0	
1.7 โครงการฟาร์มปศุสัตว์อินทรีย์	1.25	1.25	1.25	1.25	5.0	
2. แผนยุทธศาสตร์ด้านควบคุมป้องกันโรคระบาดสัตว์	22.90	22.90	22.90	18.90	87.60	
2.1 โครงการจัดทำเครื่องหมายและขึ้นทะเบียนปศุสัตว์แห่งชาติ	15.0	15.0	15.0	15.0	60.0	
2.2 โครงการการควบคุมป้องกันโรคระบาดสัตว์นำเข้าจากต่างประเทศ	3.9	3.9	3.9	3.9	15.6	
2.3 โครงการกำแพงเศรษฐกิจตามแนวชายแดน	4.0	4.0	4.0	-	12.0	
3. แผนยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาระบบการตลาด	49.5	49.5	49.5	49.5	198.0	
3.1 โครงการพัฒนาโรงฆ่าสัตว์เพื่อการบริโภคภายในประเทศ	2.0	2.0	2.0	2.0	8.0	
3.2 โครงการประชาสัมพันธ์การบริโภคเนื้อโคไทย	20.0	20.0	20.0	20.0	80.0	
3.3 โครงการส่งเสริมการผลิตโคเนื้อเพื่อการส่งออก	25.0	25.0	25.0	25.0	100.0	
3.4 โครงการสร้างมาตรฐานเนื้อโคเพื่อการค้า	2.5	2.5	2.5	2.5	10.0	

ชื่อแผน/โครงการ	2554	2555	2556	2557	รวม	หมายเหตุ
4. แผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาวิจัย	32.0	32.0	32.0	32.0	128.0	
4.1 โครงการวิจัย ทดสอบพันธุ์และกระจายโคพันธุ์เนื้อที่เหมาะสมกับประเทศไทย	20.0	20.0	20.0	20.0	80.0	
4.2 โครงการวิจัยการแปรรูปเนื้อและหนังโคเพื่อทำผลิตภัณฑ์ชนิดต่างๆ	3.0	3.0	3.0	3.0	12.0	
4.3 โครงการศึกษาวิจัยด้านอาหารสัตว์	3.0	3.0	3.0	3.0	12.0	
4.4 โครงการศึกษาวิจัยระบบและกลไกการตลาด	3.0	3.0	3.0	3.0	12.0	
4.5 โครงการศึกษาวิจัยเทคโนโลยีชีวภาพการพัฒนาโคเนื้อ	3.0	3.0	3.0	3.0	12.0	
5. แผนยุทธศาสตร์ด้านบริหารจัดการองค์กร	231.0	241.0	240.0	230.0	942.0	
5.1 โครงการส่งเสริมสนับสนุนสถาบันเกษตรกร	228.0	228.0	228.0	228.0	912.0	งบเงินกู้ 900 ล้านบาท
5.2 โครงการจัดตั้งศูนย์สารสนเทศโคเนื้อ	2.0	12.0	12.0	2.0	28.0	งบค่าครุภัณฑ์ 20 ล้านบาท
5.3 โครงการปรับปรุงหรือแก้ไขระเบียบและกฎหมาย	1.0	1.0	-	-	2.0	
รวม	728.08	734.07	483.07	469.07	2,414.29	

หมายเหตุ : สรุปรายละเอียดงบประมาณมีดังนี้

1. งบดำเนินงาน 894.29 ล้านบาท
2. งบอุดหนุน 500 ล้านบาท
3. งบลงทุน 120.0 ล้านบาท
4. งบเงินกู้ 900.0 ล้านบาท

12. แผนงบประมาณปี 2554

ชื่อแผนงาน / โครงการ	งบ ดำเนินงาน	งบ อุดหนุน	งบ ลงทุน	งบเงินกู้	รวม	ลำดับความสำคัญ เร่งด่วน
1. แผนยุทธศาสตร์ด้านการผลิต โคเนื้อ	115.17	250	27.51	0	392.68	
1.1 โครงการฝึกอบรมถ่ายทอด เทคโนโลยีการผลิตโคเนื้อ	12.5	-	-	-	12.5	(6)
1.2 โครงการสนับสนุนปัจจัยการผลิต เพื่อรักษาแม่โคเนื้อพันธุ์ดีไว้ขยายพันธุ์	20.42	250.0	2.51	-	272.93	(2)
1.3 โครงการผลิตเนื้อโคคุณภาพ สำหรับตลาดระดับสูงโดยวิธี ผสมเทียม	55.0	-	-	-	55.0	(7)
1.4 โครงการผลิตเนื้อโคคุณภาพโดย วิธีใช้โคพ่อพันธุ์	2.0	-	25	-	27.0	(8)
1.5 โครงการส่งเสริมการปลูกพืช อาหารสัตว์	9.0	-	-	-	9.0	(9)
1.6 โครงการรณรงค์ถ่ายพยาธิ ลูกโคเนื้อ	15.0	-	-	-	15.0	(10)
1.7 โครงการฟาร์มปศุสัตว์อินทรีย์	1.25	-	-	-	1.25	(19)
2. แผนยุทธศาสตร์ด้านควบคุม ป้องกันโรคระบาดสัตว์	22.90	-	-	-	22.90	
2.1 โครงการจัดทำเครื่องหมายและขึ้น ทะเบียนปศุสัตว์แห่งชาติ	15.0	-	-	-	15.0	(11)
2.2 โครงการการควบคุมป้องกันโรค ระบาดสัตว์นำเข้าจากต่างประเทศ	3.9	-	-	-	3.9	(15)
2.3 โครงการกำแพงเศรษฐกิจตาม แนวชายแดน	4.0	-	-	-	4.0	(22)
3. แผนยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนา ระบบการตลาด	49.5	-	-	-	49.5	
3.1 โครงการพัฒนาโรงฆ่าสัตว์เพื่อ การบริโภคภายในประเทศ	2.0	-	-	-	2.0	(4)

ชื่อแผนงาน / โครงการ	งบ ดำเนินงาน	งบ อุดหนุน	งบ ลงทุน	งบเงินกู้	รวม	ลำดับความสำคัญ เร่งด่วน
3.2 โครงการประชาสัมพันธ์การ บริโภคเนื้อโคไทย	20.0	-	-	-	20.0	(3)
3.3 โครงการส่งเสริมการผลิตโคเนื้อ เพื่อการส่งออก	25.0	-	-	-	25.0	(12)
3.4 โครงการสร้างมาตรฐานเนื้อโค เพื่อการค้า	2.5	-	-	-	2.5	(18)
4. แผนยุทธศาสตร์ด้านการ ศึกษาวิจัย	32.0	-	-	-	32.0	
4.1 โครงการวิจัย ทดสอบพันธุ์และ กระจายโคพันธุ์เนื้อที่เหมาะสมกับ ประเทศไทย	20.0	-	-	-	20.0	(13)
4.2 โครงการวิจัยการแปรรูปเนื้อและ หนังโคเพื่อทำผลิตภัณฑ์ชนิดต่างๆ	3.0	-	-	-	3.0	(14)
4.3 โครงการศึกษาวิจัยด้าน อาหารสัตว์	3.0	-	-	-	3.0	(16)
4.4 โครงการศึกษาวิจัยระบบและ กลไกการตลาด	3.0	-	-	-	3.0	(5)
4.5 โครงการศึกษาวิจัยเทคโนโลยี ชีวภาพการพัฒนาโคเนื้อ	3.0	-	-	-	3.0	(17)
5. แผนยุทธศาสตร์ด้านบริหาร จัดการองค์กร	6.0	-	-	225.0	231.0	
5.1 โครงการส่งเสริมสนับสนุน สถาบันเกษตรกร	3.0	-	-	225.0	228.0	(1)
5.2 โครงการจัดตั้งศูนย์สารสนเทศ โคเนื้อ	2.0	-	-	-	2.0	(20)
5.3 โครงการปรับปรุงหรือแก้ไข ระเบียบและกฎหมาย	1.0	-	-	-	1.0	(21)
รวม	225.57	250.0	27.51	225.0	728.08	

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาโคเนื้อ 2554-2557

วิสัยทัศน์

“การเลี้ยงโคเนื้อเป็นอาชีพที่มั่นคง
ผลผลิตมีคุณภาพถูกสุขอนามัย และ
เพียงพอต่อความต้องการของตลาด”

พันธกิจ

1. เพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาโคเนื้อ
2. ปรับปรุงพันธุ์โคเนื้อของเกษตรกร
3. วิจัยและปรับปรุงพันธุ์โคเนื้อคุณภาพดีที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย
4. สร้างความมั่นคงในอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรโดยการพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี
5. สร้างขบวนการผลิตที่ได้มาตรฐานและถูกสุขอนามัย

เป้าหมาย

1. เสริมสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ ปีละ 25,000 ราย
2. สนับสนุนให้เกษตรกรเก็บรักษาแม่โคเนื้อพันธุ์ดีไว้ขยายพันธุ์ เพื่อผลิตโคเนื้อคุณภาพปีละ 250,000 ตัว
3. เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตโคเนื้อจากร้อยละ 55 เป็นร้อยละ 65 ต่อปี
4. ผลิตโคเนื้อและเนื้อโคคุณภาพ (Premium grade) เพิ่มขึ้น ทดแทนการนำเข้า ร้อยละ 10 ต่อปี
5. ส่งออกโคเนื้อและเนื้อโคไปจำหน่ายต่างประเทศเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 ต่อปี

ด้านการผลิต

- โครงการฝึกอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตโคเนื้อ
- โครงการสนับสนุนปัจจัยการผลิตเพื่อรักษาแม่โคเนื้อพันธุ์ดีไว้ขยายพันธุ์
- โครงการผลิตโคเนื้อคุณภาพสำหรับตลาดระดับสูง โดยวิธีผสมเทียม
- โครงการผลิตโคเนื้อคุณภาพ โดยวิธีใช้โคพ่อพันธุ์
- โครงการส่งเสริมการปลูกพืชอาหารสัตว์
- โครงการรณรงค์ถ่ายพยาธิลูกโคเนื้อ
- โครงการฟาร์มปศุสัตว์อินทรีย์

ด้านควบคุมป้องกัน โรคระบาดสัตว์

- โครงการจัดทำเครื่องหมายและขึ้นทะเบียนปศุสัตว์แห่งชาติ
- โครงการการควบคุมป้องกันโรคระบาดสัตว์นำเข้าจากต่างประเทศ
- โครงการกำแพงเศรษฐกิจตามแนวชายแดน

ด้านพัฒนาระบบตลาด

- โครงการพัฒนาโรงฆ่าสัตว์เพื่อการบริโภคภายในประเทศ
- โครงการประชาสัมพันธ์การบริโภคเนื้อโคไทย
- โครงการส่งเสริมการผลิตโคเนื้อเพื่อการส่งออก
- โครงการสร้างมาตรฐานเนื้อโคเพื่อการค้า

ด้านศึกษาวิจัย

- โครงการวิจัย ทดสอบพันธุ์และกระจายโคพันธุ์เนื้อที่เหมาะสมกับประเทศไทย
- โครงการวิจัยการแปรรูปเนื้อและหนังโคเพื่อทำผลิตภัณฑ์ชนิดต่างๆ
- โครงการศึกษาวิจัยด้านอาหารสัตว์
- โครงการศึกษาวิจัยระบบและกลไกการตลาด
- โครงการศึกษาวิจัยเทคโนโลยีชีวภาพการพัฒนาโคเนื้อ

ด้านบริหารจัดการองค์กร

- โครงการส่งเสริมสนับสนุนสถาบันเกษตรกร
- โครงการจัดตั้งศูนย์สารสนเทศโคเนื้อ
- โครงการปรับปรุงหรือแก้ไขระเบียบและกฎหมาย

ยุทธศาสตร์พัฒนาโคเนื้อ

ปี 2554 – 2557

ข้อเท็จจริง	ปัญหา	มาตรการและกลไกการดำเนินงาน	โครงการ	งบประมาณ	หน่วยงาน
ด้านการผลิตเนื้อ					
1. จากสถิติปี 2552 มีโคเนื้อ 6.99 ล้านตัว - โคเพศผู้ 1.90 ล้านตัว (27.1 %) เพศเมีย 5.09 ล้านตัว (72.9 %) - เป็นโควัยเจริญพันธุ์ที่ให้ลูกได้ จำนวน 2.02 ล้านตัว (39.5%) - ผลิตลูกโคได้ประมาณ 1.11 ล้านตัว (55%) - มีเกษตรกรผู้เลี้ยง 1.23 ล้านราย	1. เกษตรกรขาดความรู้ และขาดการรวมกลุ่ม การสร้างเครือข่าย 2. การผลิตมีประสิทธิภาพค่อนข้างต่ำ 3. การปรับปรุงพันธุ์ยังกระจายไม่ทั่วถึง 4. ขาดแคลนพืชอาหารสัตว์พันธุ์ดี 5. โคเพศเมียถูกฆ่าบริเวณจำนวนมากและต่อเนื่อง 6. ลูกโคเนื้อตายจากสาเหตุโรคพยาธิยังมีอัตราสูง 7. ขาดแคลนแหล่งทุน	1. ฝึกอบรมและถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีด้านการผลิตโคเนื้อสู่เกษตรกร 2. สนับสนุนให้เกษตรกรเก็บรักษาแม่โคเนื้อพันธุ์ดีไว้ขยายพันธุ์เพื่อผลิตโคเนื้อคุณภาพสูง 3. เพิ่มการผลิตโคเนื้อคุณภาพสำหรับตลาดระดับสูงโดยใช้วิธีผสมเทียม และโคพ่อพันธุ์ 4. สนับสนุนให้เกษตรกรผลิตพืชอาหารสัตว์เพื่อจำหน่าย หรือเพื่อการเลี้ยงโคเนื้อของตนเอง 5. สนับสนุนการถ่ายพยาธิลูกโค 6. พัฒนาฟาร์มโคเนื้อของเกษตรกรให้เข้าสู่ระบบมาตรฐานฟาร์ม	1. โครงการฝึกอบรมและถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีด้านการผลิตโคเนื้อ 2. โครงการสนับสนุนปัจจัยการผลิตเพื่อรักษาแม่โคพันธุ์ดีไว้ขยายพันธุ์ 3. โครงการผลิตโคเนื้อคุณภาพสำหรับตลาดระดับสูงโดยใช้วิธีผสมเทียม	50.0 ล้านบาท - งบดำเนินงาน 50 ล้านบาท 579.69 ล้านบาท - งบดำเนินงาน 77.18 ล้านบาท - งบสนับสนุน 500 ล้านบาท - งบลงทุน 2.51 ล้านบาท 220.0 ล้านบาท - งบดำเนินงาน 220 ล้านบาท	กปศ., สถาบันการศึกษา สมาคมโคเนื้อฯ กปศ., กรมส่งเสริมสหกรณ์, องค์การบริหารส่วนตำบล, สมาคมโคเนื้อแห่งประเทศไทย กปศ., อบต., หน่วยปฏิบัติการอาหารพัฒนา, สมาคมโคเนื้อ

ข้อเท็จจริง	ปัญหา	มาตรการและกลไกการดำเนินงาน	โครงการ	งบประมาณ	หน่วยงาน
<p>2. พันธุ์โคเนื้อที่เกษตรกรเลี้ยง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ร้อยละ 67.5 (4.72 ล้านตัว) เป็นโคพันธุ์พื้นเมืองหรือลูกผสมพื้นเมือง - ร้อยละ 29.0 (2.03 ล้านตัว) เป็นโคพันธุ์พันธุ์บราห์มันและลูกผสมบราห์มัน - ร้อยละ 3.5 (0.25 ล้านตัว) เป็นโคเนื้อพันธุ์ลูกผสมสายเลือดยุโรป <p>3. ระบบการเลี้ยงโคเนื้อ</p> <ul style="list-style-type: none"> - เกษตรกรร้อยละ 1.9 เลี้ยงโคเนื้อเชิงธุรกิจ - เกษตรกรร้อยละ 98.1 เลี้ยงแบบปล่อยตามทุ่งหญ้าธรรมชาติ 			<p>4. โครงการผลิตโคเนื้อคุณภาพโดยใช้โคพ่อพันธุ์</p> <p>5. โครงการส่งเสริมการปลูกพืชอาหารสัตว์</p> <p>6. โครงการรณรงค์ถ่ายพยาธิลูกโคเนื้อ</p> <p>7. โครงการฟาร์มปศุสัตว์อินทรีย์</p>	<p>108.0 ล้านบาท</p> <ul style="list-style-type: none"> - งบดำเนินงาน 8 ล้านบาท - งบค่าครุภัณฑ์ 100 ล้านบาท <p>36.0 ล้านบาท</p> <ul style="list-style-type: none"> - งบดำเนินงาน 36 ล้านบาท <p>60.0 ล้านบาท</p> <ul style="list-style-type: none"> - งบดำเนินงาน 60 ล้านบาท <p>5.0 ล้านบาท</p> <ul style="list-style-type: none"> - งบดำเนินงาน 5 ล้านบาท 	<p>กปศ., สมาคมโคเนื้อ</p> <p>กปศ., อบต.</p> <p>กปศ.</p> <p>กปศ., มกอช., สศก.</p>

ข้อเท็จจริง	ปัญหา	มาตรการและกลไกการดำเนินงาน	โครงการ	งบประมาณ	หน่วยงาน
<p>ด้านการควบคุมป้องกันโรคระบาดสัตว์</p> <p>1. ยังพบมีการระบาดของโรคระบาดอยู่บ่อยครั้ง โดยเฉพาะโรค FMD.</p> <p>2. มีการลักลอบนำเข้าโคกระบือจากต่างประเทศ ซึ่งเป็นพาหะนำเข้าโรคมารบาดในประเทศ</p> <p>3. การส่งเนื้อโคออกไปจำหน่ายต่างประเทศยังมีปริมาณน้อยเนื่องจากปัญหาเรื่องโรคระบาด</p>	<p>1. การผลิตวัคซีนป้องกันโรคระบาดยังไม่เพียงพอ</p> <p>2. ประเทศเพื่อนบ้านยังขาดความรู้ในด้านการควบคุมป้องกันโรคระบาดสัตว์</p> <p>3. ยังไม่มีการทำเครื่องหมายและขึ้นทะเบียนโคเนื้อ เพื่อประโยชน์ในการควบคุมโรคระบาด และจัดทำระบบตรวจสอบย้อนกลับ (Traceability)</p>	<p>1. เพิ่มการผลิตวัคซีนป้องกันโรคที่สำคัญให้มีคุณภาพและมีปริมาณเพียงพอ</p> <p>2. กระจายอำนาจโรงงานผลิตวัคซีนให้ภาคเอกชนดำเนินการโดยภาครัฐทำหน้าที่ควบคุมกำกับ ดูแล ด้านคุณภาพ</p> <p>3. เพิ่มประสิทธิภาพด่านชายแดนในการป้องกันโรคและควบคุมการเคลื่อนย้ายสัตว์</p> <p>4. ควบคุมโรคจากการนำเข้าโคมีชีวิต และเนื้อโคจากต่างประเทศ</p> <p>5. ฝึกอบรมให้ความรู้ในด้านการควบคุม ป้องกันโรคระบาดสัตว์แก่เจ้าหน้าที่ประเทศเพื่อนบ้าน</p> <p>6. จัดทำเครื่องหมายและขึ้นทะเบียนโคเนื้อแห่งชาติ</p>	<p>1. โครงการจัดทำเครื่องหมายและขึ้นทะเบียนปศุสัตว์แห่งชาติ</p> <p>2. โครงการการควบคุมป้องกันโรคระบาดสัตว์นำเข้าจากต่างประเทศ</p> <p>3. โครงการกำแพงเศรษฐกิจตามแนวชายแดน</p>	<p>60.0 ล้านบาท - งบดำเนินงาน 60 ล้านบาท</p> <p>15.6 ล้านบาท - งบดำเนินงาน 15.6 ล้านบาท</p> <p>12.0 ล้านบาท - งบดำเนินงาน 12 ล้านบาท</p>	<p>กปศ., NECTEC, FAO.</p> <p>กปศ., อบต., สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, กรมศุลกากร</p> <p>กรมวิเทศสหการ, กปศ., สถาบันการศึกษา, สมาคมโคเนื้อฯ</p>

ข้อเท็จจริง	ปัญหา	มาตรการและกลไกการดำเนินงาน	โครงการ	งบประมาณ	หน่วยงาน
<p>ด้านพัฒนาระบบ</p> <p>การตลาด</p> <p>1. ตลาดโคมีชีวิต</p> <p>1) สถิติปี 2552 มีตลาดนัดโค-กระบือ 175 แห่ง มีการซื้อขายโค-กระบือผ่านตลาดนัดจำนวน 3.01 ล้านตัว มูลค่า 26,558 ล้านบาท</p> <p>2) การซื้อขายส่วนใหญ่เป็นการซื้อขายเหมาตัว</p> <p>3) มีการนำเข้าโคเนื้อที่มีชีวิตจากต่างประเทศลดลง มีการส่งออกเพิ่มมากขึ้น</p>	<p>1. เกษตรกรขาดการรวมกลุ่มและการสร้างเครือข่ายจึงไม่สามารถบริหารจัดการด้านการตลาดได้</p> <p>2. เกษตรกรผู้เลี้ยงขาดข้อมูลข่าวสารด้านราคาโคเนื้อปัจจุบัน ทำให้ถูกเอาเปรียบจากกลไกการตลาด</p> <p>3. ระเบียบ วิธีปฏิบัติเพื่อควบคุมการเคลื่อนย้ายสัตว์และซากสัตว์ไม่เอื้ออำนวยต่อระบบการตลาด</p> <p>4. ขาดการประชาสัมพันธ์ และสนับสนุนการจำหน่ายโคมีชีวิต (โคพันธุ์) เนื้อโคออกต่างประเทศ</p> <p>5. ส่วนใหญ่ยังไม่มีระบบสืบย้อนกลับ (Traceability)</p> <p>6. ราคาโคเนื้อมีชีวิตตกต่ำ</p>	<p>1. สนับสนุนให้เกษตรกรรายย่อยรวมตัวเป็นกลุ่มหรือสหกรณ์</p> <p>2. จัดทะเบียนฟาร์มเกษตรกรที่เลี้ยงโคและจัดตั้งศูนย์สารสนเทศโคเนื้อ</p> <p>3. จัดทำระบบ Traceability</p> <p>4. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการขยายตลาดขายพันธุ์โคเนื้อ และเนื้อโคคุณภาพไปต่างประเทศ</p>	<p>1. โครงการพัฒนาโรงฆ่าสัตว์เพื่อการบริโภคภายในประเทศ</p> <p>2. โครงการประชาสัมพันธ์การบริโภคเนื้อโคไทย</p> <p>3. โครงการส่งเสริมการผลิตโคเนื้อเพื่อการส่งออก</p>	<p>8.0 ล้านบาท</p> <p>- งบดำเนินงาน 8.0 ล้านบาท</p> <p>80.0 ล้านบาท</p> <p>- งบดำเนินงาน 80.0 ล้านบาท</p> <p>100.0 ล้านบาท</p> <p>- งบดำเนินงาน 100.0 ล้านบาท</p>	<p>กปศ., กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, อย., กรมอนามัย, กรมการปกครอง, อบต.</p> <p>กปศ., มกอช., สมาคมโคเนื้อฯ, กรมประชาสัมพันธ์, กรมการค้าภายใน, กรมการค้าต่างประเทศ,</p> <p>กปศ., กรมการค้าต่างประเทศ, กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, สมาคมโคเนื้อฯ</p>

ข้อเท็จจริง	ปัญหา	มาตรการและกลไกการดำเนินงาน	โครงการ	งบประมาณ	หน่วยงาน
<p>2. ตลาดเนื้อโค</p> <p>1) ตลาดเนื้อโคแบ่งเป็น 3 ระดับได้แก่ ระดับล่าง 63.7 % ระดับกลาง 34.8% ระดับสูง 2.5%</p> <p>2) เนื้อโคคุณภาพสูงยังผลิตไม่เพียงพอ</p> <p>3) เนื้อโคส่วนใหญ่ใช้บริโภคสด มีการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ยังมีน้อย</p> <p>4) คนไทยบริโภคเนื้อโคในปริมาณน้อย</p>	<p>1. โรงฆ่าสัตว์หรือโรงงานแปรรูปโค ยังไม่สะอาด ถูกสุขอนามัย</p> <p>2. ผู้ประกอบการโรงฆ่าสัตว์ขาดความรู้ การจัดการ ก่อนฆ่า ขณะฆ่า และหลังฆ่าสัตว์</p> <p>3. ขาดการประชาสัมพันธ์การใช้ประโยชน์และส่งเสริมการบริโภคเนื้อโค</p> <p>4. ขาดการศึกษาวิจัย การใช้ประโยชน์และการแปรรูปเนื้อหนัง กระดูกโค เพื่อเพิ่มมูลค่า</p>	<p>1. ประชาสัมพันธ์การใช้ประโยชน์และส่งเสริมการบริโภคเนื้อโค</p> <p>2. พัฒนาโรงฆ่าโคให้ได้มาตรฐาน สะอาด ถูกสุขอนามัย พร้อมทั้งมีเครื่องหมายรับรองคุณภาพ</p> <p>3. ปรับปรุงรูปแบบการจำหน่ายเนื้อในตลาดสด เพื่อสร้างระบบ Food Safety</p> <p>4. การศึกษาวิจัย การแปรรูปเนื้อโคเป็นอาหารประเภทพร้อมบริโภค</p> <p>5. สร้างเครื่องหมายสินค้า (brand) จากเนื้อโคพื้นเมืองของไทย</p>	<p>4. โครงการสร้างมาตรฐานเนื้อโคเพื่อการค้า</p>	<p>10.0 ล้านบาท</p> <p>- งบดำเนินงาน 10.0 ล้านบาท</p>	<p>กปศ., มกอช., กรมอนามัย, กรมการค้าภายใน, อย., สมาคมผู้ค้าโค-กระบือ และเนื้อชำแหละ</p>

ข้อเท็จจริง	ปัญหา	มาตรการและกลไกการดำเนินงาน	โครงการ	งบประมาณ	หน่วยงาน
		<p>6. สร้างเนื้อ Natural beef หรือ Organic beef เพื่อขยายตลาด</p> <p>7. พัฒนาความรู้ให้แก่ผู้ประกอบการ หรือเจ้าของโรงฆ่าสัตว์</p> <p>8. ควบคุมการนำเข้าเนื้อโคจากต่างประเทศ เพื่อป้องกันราคาเนื้อโคในประเทศตกต่ำ</p>			

ข้อเท็จจริง	ปัญหา	มาตรการและกลไกการดำเนินงาน	โครงการ	งบประมาณ	หน่วยงาน
<p>ด้านศึกษาวิจัย</p> <p>1. การศึกษาวิจัยดำเนินการโดยนักวิชาการ ขาดการมีส่วนร่วมจากเกษตรกร</p> <p>2. การศึกษาด้านการตลาดและการแปรรูปเนื้อหนังกระดุกโคเนื้อเพื่อเพิ่มมูลค่ายังมีน้อย</p>	<p>1. ขาดการศึกษาวิจัยในชุมชนแบบเกษตรกรมีส่วนร่วมในด้านระบบการผลิต การแปรรูป และการตลาด</p> <p>2. ผลการศึกษาวิจัยส่วนใหญ่ยังไม่มีเผยแพร่สู่เกษตรกร</p> <p>3. ขาดแคลนครุภัณฑ์ในการสนับสนุนการศึกษาวิจัย</p>	<p>1. ศึกษาวิจัยและทดสอบพันธุ์โคที่เหมาะสมกับประเทศไทย</p> <p>2. ศึกษาวิจัยอาหารสัตว์พันธุ์พืชอาหารสัตว์ และการใช้อาหารสัตว์</p> <p>3. ศึกษาวิจัยเทคโนโลยีชีวภาพการพัฒนาโคเนื้อ เช่น การ Cloning E.T.</p> <p>4. ศึกษาวิจัยระบบการจัดการภายหลังการฆ่า</p> <p>5. ศึกษาวิจัยระบบและกลไกการตลาดโคเนื้อทั้งในประเทศและต่างประเทศ</p> <p>6. ถ่ายทอดผลการศึกษาวิจัยสู่เกษตรกร และผู้ประกอบการ</p>	<p>1. โครงการวิจัย ทดสอบพันธุ์และกระจายพันธุ์โคพันธุ์เนื้อที่เหมาะสมกับประเทศไทย</p> <p>2. โครงการวิจัยแปรรูปเนื้อโคและหนังโคเพื่อทำผลิตภัณฑ์ชนิดต่างๆ</p> <p>3. โครงการศึกษาวิจัยด้านอาหารสัตว์</p> <p>4. โครงการศึกษาวิจัยระบบและกลไกการตลาดโคเนื้อ</p> <p>5. โครงการศึกษาวิจัยเทคโนโลยีชีวภาพการพัฒนาโคเนื้อ</p>	<p>80.0 ล้านบาท - งบดำเนินงาน 80.0 ล้านบาท</p> <p>12.0 ล้านบาท - งบดำเนินงาน 12.0 ล้านบาท</p> <p>12.0 ล้านบาท - งบดำเนินงาน 12.0 ล้านบาท</p> <p>12.0 ล้านบาท - งบดำเนินงาน 12.0 ล้านบาท</p> <p>12.0 ล้านบาท - งบดำเนินงาน 12.0 ล้านบาท</p>	<p>กปศ., สถาบันการศึกษา, สกว., สมาคมโคเนื้อฯ กลุ่มเกษตรกร,</p> <p>กปศ., สศค., สถาบันการศึกษา, กระทรวงอุตสาหกรรม, สมาคมอุตสาหกรรมฟอกหนัง</p> <p>กปศ., สถาบันการศึกษา</p> <p>กปศ., สศค., กรมการค้าภายใน, สถาบันการศึกษา</p> <p>กปศ., สถาบันการศึกษา, หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา</p>

ข้อเท็จจริง	ปัญหา	มาตรการและกลไกการดำเนินงาน	โครงการ	งบประมาณ	หน่วยงาน
ด้านการบริหารจัดการ					
องค์กร					
1. เกษตรกรขาดการรวมกลุ่มและการสร้างเครือข่าย	1. กลุ่มเกษตรกรขาดความเข้มแข็ง	1. เสริมสนับสนุนให้เกษตรกรรวมตัวเป็นสถาบันเกษตรกร	1. โครงการสนับสนุนสถาบันเกษตรกร	912.0 ล้านบาท - งบดำเนินงาน 12.0 ล้านบาท - งบเงินกู้ 900 ล้านบาท	กปศ., กสส., ธ.ก.ส.
2. ขาดข้อมูล ข่าวสารด้านโคเนื้อที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน	2. ภาครัฐขาดการสนับสนุนงบประมาณกลุ่มขาดความต่อเนื่อง	2. จัดตั้งศูนย์สารสนเทศโคเนื้อ 3. ปรับปรุงหรือแก้ไขกฎหมายและระเบียบที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาระบบการผลิตและการตลาดโคเนื้อ	2. โครงการจัดตั้งศูนย์สารสนเทศโคเนื้อ	28.0 ล้านบาท - งบดำเนินงาน 8.0 ล้านบาท - งบค่าครุภัณฑ์ 20 ล้านบาท	กปศ., สศก., สำนักงานสถิติแห่งชาติ, NECTEC
3. นโยบายการพัฒนาโคเนื้อเปลี่ยนแปลงตามนโยบายทางการเมือง	3. กฎหมายที่เกี่ยวข้องบางฉบับล้าสมัย ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน		3. โครงการปรับปรุงหรือแก้ไขระเบียบและกฎหมาย	2.0 ล้านบาท - งบดำเนินงาน 2.0 ล้านบาท	กปศ., สำนักงานอัยการสูงสุด, กรมการปกครองท้องถิ่น, สมาคมโคเนื้อฯ, กรมการปกครอง

กปศ. = กรมปศุสัตว์

สศก. = สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

กสส. = กรมส่งเสริมสหกรณ์

อย. = สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

สกว. = สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย

มกอช. = สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

ธ.ก.ส. = ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

อบต. = องค์การบริหารส่วนตำบล

ตารางที่ 1. สถิติจำนวนโคเนื้อในประเทศไทย ปี 2547- 2552

พ.ศ.	จำนวนโคเนื้อ (ตัว)		% เปลี่ยนแปลง	จำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยง		% เปลี่ยนแปลง
	โคเนื้อ	เพิ่ม/ลด		เกษตรกร	เพิ่ม/ลด	
2547	6,668,332	+ 752,009	12.7	1,020,657	+ 29,567	3.0
2548	7,796,272	+ 1,127,940	16.9	1,202,306	+ 181,649	17.8
2549	8,036,057	+ 239,785	3.1	1,226,005	+ 23,699	1.9
2550	8,848,392	+ 812,335	10.1	1,373,219	+ 147,214	12.0
2551	9,112,093	+ 263,701	2.9	1,331,561	- 41,658	-3.0
2552	6,997,868	- 2,114,225	- 23.2	1,230,522	- 101,039	-7.6
เฉลี่ย		180,257	3.7		55,055	4.0

ที่มา : กรมปศุสัตว์

ตารางที่ 2 สถิติการนำเข้าโคเนื้อ ปี 2550 - 2552

รายการ	2550		2551		2552	
	จำนวน	มูลค่า (ล้านบาท)	จำนวน	มูลค่า (ล้านบาท)	จำนวน	มูลค่า (ล้านบาท)
โคมีชีวิตทั้งหมด(ตัว)	13,548	87.09	15,433	75.25	9,687	57.40
เนื้อโคแช่เย็นแช่แข็ง(ตัน)	1,908.10	325.87	1,859.24	383.71	2,015.28	389.40
เครื่องในโค(ตัน)	4,573.30	82.01	4,216.40	84.45	4,522.29	83.83
หนังโค-กระบือทั้งหมด(ตัน)	41,703.86	11,408.03	38,687.30	10,195.07	130,002.48	11,405.58

ที่มา : กรมศุลกากร

ตารางที่ 3 สถิติการส่งออกโคเนื้อ ปี 2550 - 2552

รายการ	2550		2551		2552	
	จำนวน (ตัว)	มูลค่า (ล้านบาท)	จำนวน (ตัว)	มูลค่า (ล้านบาท)	จำนวน (ตัว)	มูลค่า (ล้านบาท)
โคมีชีวิตทั้งหมด(ตัว)	4,806	57.07	74,480	549.17	185,732	1,316.20
เนื้อโคและผลิตภัณฑ์(ตัน)	267.53	27.14	82.83	13.10	613.59	46.70
เครื่องในโค(ตัน)	3.86	0.31	-	-	16.15	1.02
หนังโค-กระบือทั้งหมด(ตัน)	35,423.20	14,383.36	38,815.50	14,208.62	33,830.63	10,973.07

ที่มา : กรมศุลกากร